זון אויפגאנג — 5.10.
זון אונטערגאנג — 7.55.

די איינציקע אידישע
צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאָג

אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
טיילוויז וואלקנדיק און קיל

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

מאנטאג יז אב, תר"ץ. — דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג — Published daily except Saturday and Sunday. — Vol. 20, No. 159. Winnipeg, Monday Aug. 11, 1930.

מערב קאנאדע ציטערט פון קעלט נאך דער שטיקנדיקער היץ

אט ערשט האבן מערב קאנאדער פריי־רים געשוויצט אונטער די גליענדיקע שטראלן פון א הייסער זון, מיט א טעמ־פעראטור וואס האט דערגרייכט אין די נייניציקער. און אט האבן זיי שוין געכאפט א ציטער פון קעלט, טויליענדיק זיך אין סוועטערס.

די לעצטע טעג איז די טעמפעראטור שטארק געפאלן, דערגרייכנדיק נעכטן פרי ביז 44 אין ווינניפעג און אין פרינץ־אל־בערט, סאסק.

באזונדערס ניט־באקוועם האט זיך דער עולם געפילט אין די זומער פלעצער. בלויז געביילטע זייער מוטיקע מענשן האבן גע־וואגט צו לאזן זיך אין וואסער. די מייסטע האבן זיך געטוליעט אהרום די קאמינען אין די זומער קאטעדזשעס.

—(::)—

נייער סי. ען. אר. דאק אין וואנקאווער אפ־געברענט

שאדן איבער א מיליאן דאלאר

וואנקאווער, ב. ק., אווג. 11. — אין משך פון א האלבער שעה צייט איז נעכטן אוועק מיט'ן רויך דער נייער סי. ען. אר. דאק ביים ברעג ים. דער שאדן באטרעפט א מיליאן מיט 250 טויזנט דאלאר. דער דאק איז נאר וואס פארענדיקט געווארן, און האט געדארפט אין א פאר טעג ארום איבערגעגעבן ווערן פון די קאנטראקטאר־ס צו דער פארוואלטונג פון די איזענבאנען.

כאטש פייערלעשער זיינען געווען אויף דעם ארט אין דריי מינוט ארום נאכדעם ווי די שריפה איז באמערקט געווארן, האט בען זיי גארנישט ניט געקאנט מאכן מיט'ן פייער וואס האט ארומגעכאפט די גאנצע סטרוקטור.

דער פארלוסט איז געווען געדעקט מיט פארזיכערונג.

מערב קאנאדער תבואות האָבן שווער געליטן אין די לעצטע וואָכן

ווי דער אלגעמיינער געדעטעניש באר־ריכט פון דער "מאניטאבא פרי פרעס", פארעפנטלאכט לעצטן שבת, לויטעם, האבן די תבואות אויף די מערב קא־נאדער פעלדער שווער געליטן אין די לעצטע עטלאכע וואכן פון היץ, טריקע־ניש און דער אנטוויקלונג פון ראסט אין מאניטאבא און מזרח סאסקעטשע־וואן. די תבואות זיינען פון די היצן צו שנעל רייף געווארן, וואס האט פארקלע־נערט דעם שניט און די קוואליטעט.

פריע ווייץ האט ווייניק געליטן אין מאניטאבא, און וועט געבן א דורכשניט־לאכע אדער בעסערע געדעטעניש. דרום און צענטער סאסקאטשעוואן האבן אמ־שווערסטן געליטן פון דער היץ און טרי־קעניש, בעת די אויסזיכטן אין צפון פון דער פראווינץ זיינען פארבליבן אויסגע־

120 קאמוניסטן ארויסגעשיקט פון פראנקרייך

פאריז, אווג. 11 (איטא). — הונדערט און צוואנציק פערזאן, וואס ווערן פאר־דעכטיקט אין פארשפרייטן קאמוניסטישע פראפאגאנדע אין פראנקרייך, אין צוזאמ־מענהאנג מיט זייער ארעסט דעם 1טן אוור־גוסט, ווערן ארויסגעשיקט ווערן פון לאנד־איז דא באקאנט געווארן.

צווישן די וואס ווערן ארויסגעשיקט ווערן זיינען פאראן ארום 90 אירן פון פוילן, ליטע, רומעניע און פאלעסטינע.

—(::)—

מאסן־הינריכטונגען אין האנקאָו, אין קאמף פון דער רעגירונג קעגן דעם קאָמוניסטישן אויפשטאנד

שאנכאי, אווג. 11. — די מאכט נעמט אן די שטרייגסטע מיטעל' קעגן די קא־מוניסטן אין האנקאו, הויפטשטאט פון צענטראלער כינע, ווערכע ווערט געדרא־עט פון אן אביערפאל פון די קאמוניסטי־שע ארמייען.

די קעפ פון 16 קאמוניסטישע אגיטא־טארן זיינען דא געכטן אפגעהאקט גע־ווארן נאך 30 הינריכטונגען זיינען דורכ־געפירט געווארן אין פארלויף פון דער וואך די קאמוניסטן, ווערט באריכטעט, אוואנסירן שוין מער ניט אין איזלירטע באנדעס, נאר האבן שוין א גוט ארגאני־זירטע ארמיי פון צען טויזנט מאן. זיי האבן אויסגעשטעלט א פארפאנגענדע קעגן פרוואוט איינגנטום אין מארשירן אונטער סאוועט־שע פלאגן.

זיי האבן שוין צעפלינדערט און פאר־ברענט די שטאט טשאנגשא, הויפטשטאט פון דער הונאן פראווינץ, אבער זיי זיי־נען שוין פון דארט פארטריבן געווארן און די רעגירונגס טרופן קאנטראלירן די שטאט אין שטעלן דארט איין ארדענונג. די אויסלענדער, וואס זיינען אנטלאפן פון שטאט, הויבן זיך אן צוריקקערן.

די קאמוניסטן, ווערט באריכטעט, באר־ווענן זיך צום צפון, צום יאנגטסע, האנ־קאו, וואס געפינט זיך אויפ'ן צפון בערג פון'ם יאנגטסע, איז זיכערער פון זייער אטאקע, ווי דער דרום ברעג.

די קאמוניסטישע מחנות ווערן אנגע־פירט פון גענעראל פענג טע־הואי. זיי קאנפיסקירט פרוואט איינגנטום, פארפאלגן לאנד־איינגנטימער, פארניכטן רעגירונגס געביידעס און הויבן אויף דעם רויטן פלאג איבער די שטעט וואס זיי פארכאפן.

—(::)—

איטאליע העכערט טאריף אויף ווייץ

אטאוואַ, אנט., אווג. 11. — דער קא־נאדער האנדלס־קאמישענער אין מילאן, איטאליע, באריכטעט צום האנדלס דע־פארטמענט, אז איטאליע האט געהעכערט דעם טאריף אויף ווייץ אימפארטירט אין לאנד, מיט'ן צוועק צו באשיצן די איטאַ־ליענישע פארמערס פון אויסלענדישער קאנקורענץ. ער באריכטעט, אז דער ווייץ־שניט אין איטאליע איז ניט זייער קיין גע־לונגענער, מיט א פארלוסט פון ארום א מיליאן טאן אין פארגלייך מיט לעצטן יאר.

רעוויזיאָניסטן וועלן זיך אָפּשפּאלטן פון דער ציוניסטישער אָרגאניזאציע

רעוויזיאניסטישע קאנפערענץ אין פראג איז געגרינדעט איבערצודרייסן באציאונגען מיט דער איצ־טיקער ציוניסטישער פירערשאפט. — זשאבאטינסקי קריטיקירט שארף בריטישע רעגי־רונג און ציוניסטישע אדמיניסטראציע, אבער ער איז קעגן דעם אז דער פאלעסטינער מאנ־דאט זאל אוועקגענומען ווערן פון ענגלאנד. — זאגט אז "אירן וועלן ניט פארבלייבן אליין אין ארץ ישראל

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

פראג. שעכאסלאוואקיע, אווג. 11 (איטא). — ביטערע ווערטער קען דר. וויצמאן, פרעמיער מאקראנאלד און דער פאלעסטינער רעגירונג, זיינען ארויסגעזאגט געווארן פון וולאדימיר זשאבאטינסקי אין זיין דריי־שעה'דיקער עפענונגס רעדע ביי דער רעוויזיאניסטישער קאנפערענץ וואס ווערט דא אפגעהאלטן.

זשאבאטינסקי האט אנגעזייגט, אז מר מאקראנאלד האט אין זיין בראשורע "סאציאליזם און פאלעסטינע", געשריבן אין 1922, געשטיצט די באלפור דעקלאראציע, און האט זיך דארבן אויסגעדרוקט: "ענג־לאנד זאגט צו די אידן, אז פאלעסטינע וועט זיי געגעבן ווערן צו באוועגן זיך אין איר אן צו רעגירן זי". און אויב פירט אן א בריטישע רעגירונג, אונטער דעם זעלבן מאקראנאלד, א פאליטיק, צו מאכן צו נישט ענגלאנדס צוזאגן צו דיאידן.

די פאלעסטינער רעגירונג, האט זי גע־זאגט, פירט זינט לעצטן יאר א אקטיווע, אויסגעשפראכענע אנטיסעמיטישע טעטי־קייט. די פאלעסטינער רעגירונג האט פאק־טיש געשאפן די, אטמאספערע וועלכע האט דערמעגלאכט די אראבער צו זאגן איצט "די רעגירונג אין מיט אונז, און זי איז אפן קעגן דעם ציוניזם".

אויסרעכענענדיק א צאל פאקטן צו באַ־שטעטיגן די קלאגעס קעגן דער פאלעסטי־נער רעגירונג, איז זשאבאטינסקי געגאנגען אזוי ווייט ווי צו באהויפטן, אז די אדמי־ניסטראציע האט פאקטיש געגעבן די אראַ־בער אן אנצוהערעניש, אז זיי קאנען מאכן אן אויפשטאנד קעגן די אידן.

"די אדמיניסטראציע האט אנגעפאנגען איר שפיל מיט פייער", האט זשאבאטינ־סקי געזאגט, "פראוואצירנדיק די אראבער פאר זייערע אויסברוכן בעת דעם כותל־מערבי אינצידענט, און שפעטער".

די האלטונג פון דער לאנדאנער רעגי־רונג איז נאך ערגער ווי פון דער פאלעס־טינער, האט ער געזאגט, זי איז ניט נאר ניט סימפאטיש צום ציוניזם, נאר איר פעלט אפילו ענערגיע צו באקעמפן די אנ־טי־אידישע געפילן אין ארץ־ישראל, און זי איז פשוט היפאקריטישע בנוגע די אי־דיישע פארערונגען. אפילו די סימפאַ־טיזאנטס מיינען גארנישט, ווייל זי איז אויר־בערפלכלאך.

ענגלאנד מוז אנהאלטן דעם מאנדאט און אים דורכפירן

"די וועלט מוז וויסן, אז מיר זיינען ניט אין קיין שום קאנפליקט מיט'ן אויס־לאם, אדער אפילו מיט די אראבער. די אראבישע אומרואיקייט איז אויף דע־קינסטלאכן אופן ארויסגערופן געווארן פון דער פאלעסטינער רעגירונג", — האט זשא־באטינסקי דערקלערט.

זשאבאטינסקי איז אבער קעגן דער פא־דערונג, אז דער מאנדאט זאל צוגעגעבן ווערן פון ענגלאנד און איבערגעגעבן ווערן אימעצן אנדערש.

"עס איז אמת, אז די אידישע וועלט איז איצט באהערשט פון א געפיל פון אומ־צוטרוי צו ענגלאנד," האט ער געזאגט, "אבער מיר מוזן זיך ניט אויפרגען און מיר מוזן מאכן אונזער לעצטן עקספערי־מענט מיט ענגלאנד, וועלכע מוז, פון איר זייט, באשלוס, אויב זי וויל אדער ניט מיטצוארבעטן מיט די אידן צו שאפן א אידישע מערהייט אין לאנד.

"איך צייט קאן קומען, ווען ענגלאנד וועט פארליין יעדע מאראלישע רעכט צו פארבלייבן אין פאלעסטינע", האט זשא־באטינסקי געזאגט, — און זאל אזא אומ־גליק פאסירן, דאן וועט דאס אידישע פאלק ניט פארבלייבן אין פאלעסטינע אליין".

ציוניסטישע פירערשאפט בי־טער אטאקירט

זשאבאטינסקי האט אבער ווייטער באַ־מערקט, אז ענגלאנד און ווייניקער שול־דיק פאר איר איצטיקער פאליטיק, ווי די אפיציעלע ציוניסטישע פירערשאפט, ווייל די ציוניסטישע עקזעקוטיווע האט כסדר גענעבן אפטימיסטישע באריכטן און האט קיינמאל ניט געפאדערט, וואס זי האט געדארפט פאדערן.

לויט אלע אויסזיכטן, וועט די קאנ־פערענץ וואַרשיינלאך באשליסן אפצו־רייסן זיך פון דער ציוניסטישער ארגאניַ־זאציע, אויב די מיינונג פון דער מערהייט דעלעגאטן זאל זיגן.

קלייגע פארזאמלונגען און קאקוס מיט־טינגען פון דעלעגאציעס נעמען אן שאבאַ־רזאלוציעס קעגן דער איצטיקער ציוניס־טישער פירערשאפט.

—(::)—

קריגט ערשטע סקאלערשיפ פאר מזוזק

מארגאַרעט פראסאוו, 16 יאר אלט, טאכטער פון מרס. אייוא פראסאוו, האט געקראגן די דזש. וו. מעטיוס סקאלערשיפ ($100) פאר איר אויסצייכענונגען אין מוזיק (פיאנא). די דאזיקע סקאלערשיפ ווערט אויסגעטיילט יערן יאר צו גראדו־אירטע שילער פון הייסקול. זי איז געַ־ווען א שילערן פון סט. דזשאנס טעכני־קאל הייסקול און האט גראדואירט דאס יאר.

איר אינגערע שוועסטער, עלא, ווי ס'איז אנומלט געווען געטעלדעט, האט געקראגן אן אויסצייכענונג אין פידל שפילן.

—(::)—

טראנסקאנאדער הייזועי וועט פארענדיקט ווערן פון רעגירונג, זאגט קענעדי

וו. וו. קענעדי, מ.פ. פון ווינניפעג דרום צענטער, האט זיך צוריקגעקערט פון אטאוואַ און ער האט מיטגעבראכט די פארזיכערונג פון רייט. האנ. ר. ב. בע־נעט, פרעמיער מיניסטער פון קאנאדע, אז די פעדעראלע רעגירונג וועט אנגע־מען שריט צו פארענדיקן די טראנס־קאַ־נאדע האיוועי אין מאניטאבא ביז דער גרעניץ פון אנטעריאָ.

—(:-:)—

פיקניק פון בית־יתומים מארגן

מארגן, דינסטאג, 2.30 נ.מ., פירט דורך די לעדיס סאסייטי פון בית־יתומים א פיקניק פאר די קינדער פון בית־יתומים, אין קילדאנען פארק.

—(::)—

קליינע צאל אנשטעקנדיקע קראנקהייטן לעצטע וואך

דער שטאטיקער געזונטהייט דעפארט־מענט באריכטעט, אז לעצטע וואך אין געווען א רעקארד וואך, מיט דער קלענ־סטער צאל חולאים אין ווינניפעג אין פארלויף פון הייסטיקן יאר.

בסך־הכל זיינען לעצטע וואך פארצייַ־גיסטירט געווארן מיט אנשטעקנדיקע קראנקהייטן זעקס אויף דיפטעריע, 2. מאזלען, 1. מאמפס, 7. טובערקולאזיס, 6. קייך־הוסט און 7 טשיקן פאקס.

איד געשאסן אין עמק, ארום נחלת־יעקב

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ירושלים, אווג. 11 (איטא). — אומבא־קאנטע פערזאנען האבן געפייערט דריי שאסן, ערנסט פארוואונדענדיק אלעקסאנ־דער גליקסאן, ארום דער חסידישער קא־לאניע נחלת־יעקב, אין'ם עמק.

קיין שום שפורן פון די אנפאלער זיינען נאך דערווייל ניט אנטדעקט געווארן.

—(::)—

איד באשטימט פרעזידענט פון סטאק עקסטשענדזש אין פילאדעלפיע

פילאדעלפיע, אווג. 11 (איטא). — פ. ל. ניובערגער, פון דער פורמע ניובערגער הענדרסאן און לאעב, איז באשטימט גע־ווארן פרעזידענט פון פילאדעלפיער סטאק עקסטשענדזש. מר. ניובערגער איז געווען דער וויצע פרעזידענט פון עקסטשענדזש, און וועט איצט פארנעמען דאס פלאץ פון פ. מידלטאן, וועלכער האט רעזיגנירט.

מר. ניובערגער איז געבוירן געווארן אין פילאדעלפיע און איז איצט אלט 57 יאר. ער באשעפטיקט זיך מיט באנק־ביזנעס זינט ער האט גענדיקט דעם פענסילוואי־ניא אוניווערסיטעט. מר. ניובערגער איז אויך אקטיוו אין אידישע טעטיקייטן און ניט אפטע ביישטייערונגען צו אידישע פיראנטראפיישע אונטערנעמונגען.

קעניג קאראל פלאנע־וועט נאך חתונה האבן מיט איד. געליכטער

ווין, עסטרייך, אווג. 11. — א פראמי־נענטער ריפלאמאט, וועלכער האט פאר־בראכט א טאג אין בוקארעסט, האט דא דערציילט צו זיינע פריינט, אז אין די רומענישע הויף קריזן רעדט מען וועגן דעם, אז קעניג קארל פלאנעווט נאך איצט ערנסט חתונה צו האבן מיט זיין אידישער געליבטער, מאדאם מאגדא לו־פעסקו. ער זאל דערפאר האבן אויפגעגעבן זיין פארערונג צו אנולירן זיין גט מיט קע־ניג העלענא.

פריערקיקן באריכטן האבן געלויטעט, אז זיין גט מיט דער קעניגין איז שוין בטל גע־וואר, און אז מאגדא לופעסקו האלט ביי חתונה האבן פאר אן אמעריקאנער גע־שעפטסמאן.

—(::)—

פאליציי פון קאלגארי האט פאר זיך א נייעם "יתרו", מיט זיבן נעמען

הערלד קאש, הערלד קאשט, הע־ראלד קאש־טענאנט, גע־טענאנט, דזשאן קאש, דזשאן פאן־קאש און גע־קאַ־ווענדיש, אט די דאזיגע אלע נעמען וואס בלויז איין פארבריעכער טראגט זיי דער־שיינט היינט פאר דעם מאגיסטראט אין קאלגאריער פאליציי געריכט אויף דער קלאגע פון שווינדל.

דער דאזיקער זיבן־גארנדריקער שווינדלער, האט אונטערגעשריבן א סטייטמענט אין וועלכן ער דערציילט אביסל געשיכטע ווענן זיך, זינט ער איז אריינגעקומען קיין קאנאדע, און ער גיט אן מער איינצלהייטן, זינט ער איז גע־קומען קיין קאלגארי, און ער דערקלערט גענוי וועגן אלע זיינע פארברעכנס.

"פאן קאש", איז אבער ניט בלויז פא־פולער אין קאלגארי מיט זיינע צאלרייכע נעמען. דער דאזיקער בחור, ווערט גע־זאגט, ווערט פארלאנגט פון דער פאלי־ציי פון איבעראל אין קאנאדע.

אידישע געשעפטסלייט פון וועסט "קו־מען צו פליען" קיין ווינניפעג סיט עראָפּלאן

אז דער לופט־פארקער ווערט שוין א פאקטאר אויף ביי אונז, אין מערב קאנא־דע, איז צו זעען פון דעם, וואס געשעפט־לייט פון דער וועסט, אין דעם פאל אידי־שע, "פליען" שוין ווינניפעג פאר זיי־ערע געשעפטס אנגעלעגנהייטן.

מר. ס. קראסנאוו, פון הילדא, אלטא., און מר. נ. לודוויק, פון בוירסטאל, סאסק., זיינען דא איצט 2 פון די "לופט־געסט". זיי זיינען אהער געקומען צו פליען מיט א וועסטערן עירוועיס עראפלאן פון מעריסון העט, אלטא., און האבן דעם מחלף פון 7 הונדערט מייל געמאכט אין זיבן שעה, פון וועלכע איין שעה איז אוועקגענאגען אויף אפשטעלן זיך (צו 20 מינוט) אין מוס־דזשא, רעדזשיינע און ברענדאן. זיי האבן פארלאזן מעריסון־העט 4 פארטאג, און זיינען געקומען קיין ווינניפעג א שעה פאר מיטאג.

ווי מר. קראסנאוו האט איבערגעגעבן א פארטרעטער פון ד. א. וו., האט ער באמת הנאה געהאט פון זיין רייזע. דער איינציקער חסרון איז, וואס דער נערוויש איז אזוי גרוים, אז די פאסאשירן קאנען ניט הערן וואס איינער רעדט צום צווייטן. אבער א איד צעפינט זיך שוין אן עצה, — מען רעדט מיט די הענט . . .

בלויז פון ברענדאן אן, דערציילט, מר. קראסנאוו, איז די דאזיגע געווען אביסל שטורעמדיק, — אפשר דערפאר, ווי ער זאגט, ווייל דער פילאט האט זיך געאיילט צו באגעגענען זיין פרוי, וואס האט אים אפגעווארט אויפ'ן עראדראם אין ווינניפעג.

—(:-:)—

פרעמיער בענעט רעדט פאר קלאנג־פילם

אטאוואַ, אווג. 11. — פרעמיער מי־ניסטער, ה. ב. בענעט און זיין קאבינעט זיינען שבת דערשינען פאר דער מואוויי־טאן אין א ריידנדיקער בילד. שטיינג־דיק אויף דעם פארלאמענט בארג, אין פראנט פון דעם מזרח בלאק, האט דער פרעמיער מיניסטער פארגעשטעלט יעדן פון זיינע קאלעגן פאר א ריידנדיקער מואַ־ווי בילד.

מיט זיין שוועסטער, מיס מילדרעד בענעט, מיט וועלכער ליידי פערלעי איז געווען צוזאמען, האט דער פרעמיער גע־האלטן א קורצע רעדע און ער האט פארזיכערט אז ער וועט דורכפירן אלע זיינע פארשפרעכונגען. ער האט דער־קלערט, אז דער צוועק פון זיין אדמי־ניסטראציע איז צו געבן א גוטע רעגי־רונג צום קאנאדער פאלק. מיס בענעט האט אויך געהאלטן א רעדע פאר די פרויען פון קאנאדע.

צו גאסט אין שטאט

ווערא נעלסאן (קאצאווסקי) און טאַ־טער, זיינען איצט צו גאסט אין ווינניפעג ביי איר עלטערן, מר. און מרס. קאצאוו־סקי.

מרס. מעקס לימאן, פון מינעאפאלים איז איצט א גאסט אין ווינניפעג ביי מר. און מרס. דזש. יאנאווסקי, 397 סעל־קירק עוועניו.

בריטישע טרופן שטויסן צוריק אפרי־דים פון פעשאוואר

פעשאוואר, אינדיע, אווג. 11. — אם־ריטישע קרינס לייט האבן זיך דערנעע־טערט צו סאמע פעשאוואר, וואו זיי שטויסן זיך איצט צוזאמען מיט בריטישע אויאנגארדן. די איזאלירטע שלאכטן גיי־ען כסדר אן.

אפרידישע באנדעס האבן זיך אריינגע־נגב'עט אין די גרויסע סעדער וואס רינג־לען ארום פעשאוואר און ווען א בריטיש־אינדישע "פונא" קאוואלעריע אפטיילונג, וואס האט באוואכט דעם געגנט, איז גע־פאר פארביי, האבן זיי געעפנט א שיסע־סיי. עטלאכע פונאס זיינען אראפגעפאלן פון זייערע פערד פונ'ם ערשטן זאלפ.

די אפרידים האבן זיך א לאז געטאן צו די מיליטערישע סקלאדן, ביי דער אייזענבאן סטאנציע. אבער זיי זיינען באַ־נעגנט געווארן פון בריטישער קאוואלעריע און ערא־פלאנען, וואס האבן זיי צוריקגע־שטויסן. די שיסערייען האב דערנאך כסדר אנגעראלטן.

לאנדאן, אווג. 11. — די לאגע אן פע־שאוואר איז א גאנץ ערנסטע. די איבער־פאלן פון אפגאנישע שבטים אין די געגנטן זיינען א גאנץ געוויינלאכע זאך, אבער ביז איצט פלעגן זיי געוויינלאך מאכן זיי־ער איבערפאל און גלייך צוריקציען זיך, און דאס מאל האלטן זיך די אפרידים שוין א ליינגערע צייט ארום פעשאוואר, דרא־ענדיק אויף אנדערע נאענטע שטעט.

דערווייל איז ענגלאנד געצוואונגען צו קאנצענטרירן טארטן טרופן, וועלכע זיי דארף נייטיק אין אנדערע טיילן פון לאנד, צוליב דעם אויפשטאנד פון די סוואראַ־דזשיס (קעמפער פאר אומאפהייניגיקייט).

איד אין ליטע

(ספעצ. טעלעג. צו "דאס אידישע וואָרט")

קאוונאס, אווג. 11. — אין דער שטאט ווילנע איז געווען א גרויסער אויפלויף פון אידן, אין ווילנע איז אויפגעשטאנען א אידישע פרויען־ליגע, אין ווילנע איז אויפגעשטאנען א אידישע אלגעמיינע אינדוסטריע

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper of Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year.
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

די ניי רעגירונג ביי דער ארבעט

ר. ב. בענעט שניידט איצט די פרוכט פון זיין גרויסן זיג אין די פע־דעראלע וואהלן, אָפּגעהאלטן מיט צוויי וואָכן צוריק. ער איז איצט דער פרע־מיער מיניסטער פון קאנאדע, און ער האט די פריווילעגיע פון מאכט, מיט וועלכער עס איז אָבער פארבונדן די גרויסע אחריות פאר׳ן וואוילזיין פונ׳ם פאָלק און פאר זיין עקאָנאָמישער אין גייסטיקער אנטוויקלונג, איף וויפל א רעגירונג האט דערמיט צו טאָן.

צווישן די מיניסטאָרן פון מר. בענעטס קאבינעט זיינען דאָ א היבש ביסל "פנים חדשות", פערזאָנען, וועלכע זיינען ווייניק באקאנט צום ברייטן עולם. און וועלכע זיינען דערהויבן געווארן א דאנק זייערע פארדינסטן אָדער א דאנק די פעאיקייטן וואָס זיי האָבן ארויסגעצייגט אין די רייען פון זייער איינענעד פארטיי. צווישן זיי זיינען דאָ אָבער איך. מענשן מיט היבשער מלוכה דערפארונג. וועלכע זיינען געווען מיניסטאָרן אין פריערדיקע קאבי־נעטן.

אָבער די דערפארונג פון די מיניסטאָרן איז בכלל ניט אזוי. ווייטיק יעדער מיניסטער געמט איבער זיין דעפארטמענט אָדער דעפארטמענטס "אין פולן גאנג". זיי זיינען בלויז דו ניי איינזעצונג אויף דער מלוכה מאשין, וואָס טאָר זיך ניט אָפּשטעלן אויף קיין איין מינוט. פון זיי ווערט ניט דערוואר־טעט צו ענדערן דעם גאנג פון דער מאשין, נאָר בלויז אָנצוצייכענען איר ריכטונג.

די ווייליער האָבן געשיינקט זייער צוטרוי צו מר. בענעטן און זיין פאר־טיי אויפ׳ן סמך פון זייערע הבטחות צו פירן דאָס לאנד אין א בעסערער ריכ־טונג. צי די ווייליער האָבן געהאנדלט קלוג צי ניט, דאָס דארף איצט דער־ווייזן מר. בענעט און זיין רעגירונג.

מר. בענעט האָט געקראָגן די פולע געלעגנהייט דורכצופירן זיין פאָ־ליטיק. די ווייליער האָבן אים געגעבן א פארלאמענט מיט א פעסטער קאָנ־סערוואטיווער מערהייט. דערמיט ווערט זיין פארפליכטונג צו די ווייליער נאָך גרעסער, און דערפאר האָבן די ווייליער דאָס רעכט צו דערוואַרטן פון אים נאָך מער און בעסערע רעזולטאטן.

די הבטחות וואָס מר. בענעט און זיין פארטיי האָבן געגעבן צו די ווייליער זיינען נאָך פריש אין אלעמענס זכרון, אין דארפן ווייטער געהאלטן ווערן פריש. כדי די רעגירונג זאָל שטענדיק פילן איר אחריות און זאָל אזוי אויף איין מינוט ניט פארגעסן אויף אירע הבטחות. און, וועט זי זיי פאר־ווירקלאכן נאָר אין מעשים קאָן זי זיין זיכער מיט דער שטיצע און גוטן ווילן פון אלע בירגער . . .

די אויסוואנדערונג פון די אימיגראנטן

פון ענגלאנד ווערט געמעלדעט, אז בריטישע און אנדערע אימיגראנטן לויפן אין מאסן פון די פאראייניקטע שטאטן. א סך פון זיי האָבן ניט מיט וואָס צו אַצאָלן פאר זייערע שיפסקארטן, און זיי גנבׁ׳ענען זייערע רייזעס ווי "בלינדע פאסאזשירן". אנדערע שלאָגן קוים צונויף גענוג געלט פאר דריט קלאסיקע שיפסקארטן פאר זייערע פאמיליעס, וועלכע זיי שיקן אריבער צו זייערע קרובים אין די אלטע היימען, פארבלייבנדיק אליין אין אמעריקע אי־בערצוואוואַרטן די שלעכטע צייט.

אזא אויסוואנדערונג פון אימיגראנטן קומט שטענדיק פאר אין יאָרן פון קריזיס און ארבעטסלאָזיקייט. כאָטש דער קריזיס איז פון אַן אלוועלט־לאכן כאראקטער, און די אויסוואנדערער געפינען אין זייערע אלטע היימען די זעלבע ארבעטסלאָזיקייט, פילן זיי זיך אָבער דאָרטן פאָרט אביסל זיכע־רער אין די קרייזן פון זייערע קרובים און פריינט, ווי אין דעם פרעמדן לאנד. וואו מען קוקט אויף זיי קרום ווי אויף "פרעמדע", וואָס ריישן ארויס דעם לעצטן ביסן בריוט פונ׳ם מויל פון די "אייגענע". אגב ווערן איצט אין די פאראייניקטע שטאטן אימיגראנטן בכלל אין מאסן אָפּגעזאָגט פון זייער אר־בעט. כדי צו מאכן פלאץ פאר "אייגענע", אמעריקאנער געבאָרענע. דעם דאָ־זיקן אימיגראנטישן גורל האָט דאכט זיך געטיילט אפילו די מוטער פונ׳ם אמעריקאנער לופט־העלד, קאָל. לינדבערג, מיט וועלכן אמעריקע איז אזוי שטאלץ . . .

אויב אָבער איינגעזעסענע אימיגראנטן לויפן אין אזא צייט צוריק צו זייערע חרוב׳ע היימען, איז עס פארשטענדלאך, אז די צאָל פון נייע אימי־גראנטן וואָס זאָלן איינשטעלן זיך צוקומען אין א פרעמדן לאנד אין אזא צייט, זייער קליין. ציפערן פון אימיגראציע אין די קריזיס יארן האָבן דאָס שוין לאנג באוויזן.

די ציפערן ווייזן, אז אימיגראציע און עמיגראציע ווערן רעגולירט פון זיך אליין. לויט די ארבעטס מעגלאכקייטן. אלע קינסטלאכע אימיגראציע באשריינקונגען זיינען, פונ׳ם עקאָנאָמישן שטאנדפונקט, אן אומזין. זיי קאָ־נען דערפאר ניט כארעכטיקט ווערן מיט קיין שום עקאָנאָמישע מאָטיוון.

ביי אונז אין קאנאדע, ווי אין די שטאטן, איז דער געשריי אז אימי־גראנטן מאכן שווערער די ארבעטסלאָזיקייט, איינגאנצן אן אומבאגרינדעד־טער. ער ווייזט בלויז אז די מענשן זעען ניט די פאקטן, אָדער עס לויגנט זיך זיי ניט צו זעען זיי . . .

דער יאָרצייט

מיט א יאָר צוריק אין דער צייט איז די גאנצע אידישע וועלט טיף אויפגעטרייסלט געווארן פון דער בלוטיקער קאטאסטראָפע וואָס איז באפאלן דעם אידישן ישוב אין ארץ־ישראל. אידישע הערצער האָבן געציטערט פאר די לעבנס פון זייערע ברידער אין לאנד און פאר דעם גורל פונ׳ם אידישן ישוב וואָס איז אויסגעבויט געווארן מיט אזעלכע גוואלדיקע אָנשטריינגונגען און קרבנות און אויף וועלכן עס האָבן זיך באזירט די גרויסע האָפענונגען פונ׳ם פאָלק, אין פארבינדונג מיט׳ן אויפבוי פון זיין נאציאָנאלער היים.

דער אומגליק האָט אונז געקאָסט א פאָר הונדערט פון קדושים, ווע־מעס געמען עס ווערן היינט דערמאָנט איבער דער גאנצער אידישער וועלט מיט כבוד און מיט טרויער. אָבער דער אידישער ישוב אין ארץ־ישראל איז געבליבן פעסט איינגעפונדעטעוועט און האָט זיך אפילו ניט גערירט פון זיין יסוד.

די פאראיאריקע אומרוען אין ארץ־ישראל זיינען געווען א גרויסער אומגליק ניט נאָר ווייל זיי האָבן געקאָסט אזויפיל קרבנות, נאָר אייך דער־פאר וואָס זיי האָבן געמאכט פאר׳ן ציוניזם שווערער דעם וועג צו זיין ציל. זיי האָבן אָבער דערוויזן ווי פעסט איינגעוואורצלט געווארן ס׳איז דער אי־דישער ישוב אין ארץ־ישראל. אז קיין שטורעם וויינט קאָן אים ניט ארויס־כלאזן. זיי האָבן אויך דערוויזן, אז די אידישע וועלט איז פעסט אנטשלאָסן צו פארטיידיקן דעם ישוב פון אלע אטאקעס און צו העלפן אים צו וואקסן, אנטוויקלען זיך און ארייגלאזן נאָך טיפערע וואורצלען.

(פארזעצונג דינסטאג)

די רדיפות אויף סאָציאליסטן אין סאָוועט רוסלאנד

פון די ידיעות פון דער אויסלאנד־דעלעגאציע פון דער ציוניסטיש־סאָציאליסטישער פארטיי צ. ס. אין פ. ס. ס. ר.

1. הונגער שטרייקן

אין דארף סאלאמיכינא (אוראלסקער קרייז) האָבן זעקס פארשיקטע חברים (שמחה ראביצאוויטש און א.) דערקלערט א הונגער שטרייק.

די חברים האָבן שפאצירט דעם 5טן יולי פ. י. אין דעם דארפס־גארטן. דארט האָט זיי געטראָפן דער באאַלמעכטיק־טער פון ג. פ. או. אין סאלאמיכנער ראָ־יאָן — סאקלאוו און האָט זיי ארעסטירט. די סיבה — האָט דערקלערט סאקלאוו — דער גארטן איז אויסער דעם תחום פון דארף און דערפאר איז די פארשיק־טע פארבאָטן צו שפאצירן דארט.

די ארעסטירטע חברים האָט ס. ארייי־געזעצט אין א מין שטאל (אין דארף איז קיין טורמע ניטאָ). צוויי טעג האָט זיי סאקלאוו ניט געגעבן עסן. די חברים האָ־בען דערקלערט אלס פראטעסט א הונגער שטרייק, וועלכער האָט געדויערט פיר טעג. נאָך א זעקס טאגיקן ארעסט האָט ס. באפרייט די חברים.

ב) חבר ג. ברויטמאן איז געשיקט גע־ווארן ארבעטן אין א "סאווכאז" (א סאָ־וועטישע ווירטשאפט) — פיר קילאָמע־טער פון קראקאליינסק. אָבער קאזאנסקי, א געוועזענער גלח, און ביי היינטיקן טאָג א גרויזאמער ארבעטער און א דאנק זייערע אויף דער מלוכה מאשין, וואָס טאָר זיך ניט אָפּשטעלן אויף קיין איין מינוט. פון זיי ווערט ניט דערוואַר־טעט צו ענדערן דעם גאנג פון דער מאשין, נאָר בלויז אָנצוצייכענען איר ריכטונג.

די ווייליער האָבן געשיינקט זייער צוטרוי צו מר. בענעטן און זיין פאר־טיי אויפ׳ן סמך פון זייערע הבטחות צו פירן דאָס לאנד אין א בעסערער ריכ־טונג. צי די ווייליער האָבן געהאנדלט קלוג צי ניט, דאָס דארף איצט דער־ווייזן מר. בענעט און זיין רעגירונג.

מר. בענעט האָט געקראָגן די פולע געלעגנהייט דורכצופירן זיין פאָ־ליטיק. די ווייליער האָבן אים געגעבן א פארלאמענט מיט א פעסטער קאָנ־סערוואטיווער מערהייט. דערמיט ווערט זיין פארפליכטונג צו די ווייליער נאָך גרעסער, און דערפאר האָבן די ווייליער דאָס רעכט צו דערוואַרטן פון אים נאָך מער און בעסערע רעזולטאטן.

די הבטחות וואָס מר. בענעט און זיין פארטיי האָבן געגעבן צו די ווייליער זיינען נאָך פריש אין אלעמענס זכרון, אין דארפן ווייטער געהאלטן ווערן פריש. כדי די רעגירונג זאָל שטענדיק פילן איר אחריות און זאָל אזוי אויף איין מינוט ניט פארגעסן אויף אירע הבטחות. און, וועט זי זיי פאר־ווירקלאכן נאָר אין מעשים קאָן זי זיין זיכער מיט דער שטיצע און גוטן ווילן פון אלע בירגער . . .

די ניי רעגירונג ביי דער ארבעט

ר. ב. בענעט שניידט איצט די פרוכט פון זיין גרויסן זיג אין די פע־דעראלע וואהלן, אָפּגעהאלטן מיט צוויי וואָכן צוריק. ער איז איצט דער פרע־מיער מיניסטער פון קאנאדע, און ער האָט די פריווילעגיע פון מאכט, מיט וועלכער עס איז אָבער פארבונדן די גרויסע אחריות פאר׳ן וואוילזיין פונ׳ם פאָלק און פאר זיין עקאָנאָמישער אין גייסטיקער אנטוויקלונג, איף וויפל א רעגירונג האָט דערמיט צו טאָן.

צווישן די מיניסטאָרן פון מר. בענעטס קאבינעט זיינען דאָ א היבש ביסל "פנים חדשות", פערזאָנען, וועלכע זיינען ווייניק באקאנט צום ברייטן עולם. און וועלכע זיינען דערהויבן געווארן א דאנק זייערע פארדינסטן אָדער א דאנק די פעאיקייטן וואָס זיי האָבן ארויסגעצייגט אין די רייען פון זייער איינענעד פארטיי. צווישן זיי זיינען דאָ אָבער איך. מענשן מיט היבשער מלוכה דערפארונג. וועלכע זיינען געווען מיניסטאָרן אין פריערדיקע קאבי־נעטן.

אָבער די דערפארונג פון די מיניסטאָרן איז בכלל ניט אזוי. ווייטיק יעדער מיניסטער נעמט איבער זיין דעפארטמענט אָדער דעפארטמענטס "אין פולן גאנג". זיי זיינען בלויז א ניי איינזעצונג אויף דער מלוכה מאשין, וואָס טאָר זיך ניט אָפּשטעלן אויף קיין איין מינוט. פון זיי ווערט ניט דערוואַר־טעט צו ענדערן דעם גאנג פון דער מאשין, נאָר בלויז אָנצוצייכענען איר ריכטונג.

די ווייליער האָבן געשיינקט זייער צוטרוי צו מר. בענעטן און זיין פאר־טיי אויפ׳ן סמך פון זייערע הבטחות צו פירן דאָס לאנד אין א בעסערער ריכ־טונג. צי די ווייליער האָבן געהאנדלט קלוג צי ניט, דאָס דארף איצט דער־ווייזן מר. בענעט און זיין רעגירונג.

מר. בענעט האָט געקראָגן די פולע געלעגנהייט דורכצופירן זיין פאָ־ליטיק. די ווייליער האָבן אים געגעבן א פארלאמענט מיט א פעסטער קאָנ־סערוואטיווער מערהייט. דערמיט ווערט זיין פארפליכטונג צו די ווייליער נאָך גרעסער, און דערפאר האָבן די ווייליער דאָס רעכט צו דערוואַרטן פון אים נאָך מער און בעסערע רעזולטאטן.

די הבטחות וואָס מר. בענעט און זיין פארטיי האָבן געגעבן צו די ווייליער זיינען נאָך פריש אין אלעמענס זכרון, אין דארפן ווייטער געהאלטן ווערן פריש. כדי די רעגירונג זאָל שטענדיק פילן איר אחריות און זאָל אזוי אויף איין מינוט ניט פארגעסן אויף אירע הבטחות. און, וועט זי זיי פאר־ווירקלאכן נאָר אין מעשים קאָן זי זיין זיכער מיט דער שטיצע און גוטן ווילן פון אלע בירגער . . .

די אויסוואנדערונג פון די אימיגראנטן

פון ענגלאנד ווערט געמעלדעט, אז בריטישע און אנדערע אימיגראנטן לויפן אין מאסן פון די פאראייניקטע שטאטן. א סך פון זיי האָבן ניט מיט וואָס צו אַצאָלן פאר זייערע שיפסקארטן, און זיי גנבׁ׳ענען זייערע רייזעס ווי "בלינדע פאסאזשירן". אנדערע שלאָגן קוים צונויף גענוג געלט פאר דריט קלאסיקע שיפסקארטן פאר זייערע פאמיליעס, וועלכע זיי שיקן אריבער צו זייערע קרובים אין די אלטע היימען, פארבלייבנדיק אליין אין אמעריקע אי־בערצוואוואַרטן די שלעכטע צייט.

אזא אויסוואנדערונג פון אימיגראנטן קומט שטענדיק פאר אין יאָרן פון קריזיס און ארבעטסלאָזיקייט. כאָטש דער קריזיס איז פון אַן אלוועלט־לאכן כאראקטער, און די אויסוואנדערער געפינען אין זייערע אלטע היימען די זעלבע ארבעטסלאָזיקייט, פילן זיי זיך אָבער דאָרטן פאָרט אביסל זיכע־רער אין די קרייזן פון זייערע קרובים און פריינט, ווי אין דעם פרעמדן לאנד. וואו מען קוקט אויף זיי קרום ווי אויף "פרעמדע", וואָס ריישן ארויס דעם לעצטן ביסן בריוט פונ׳ם מויל פון די "אייגענע". אגב ווערן איצט אין די פאראייניקטע שטאטן אימיגראנטן בכלל אין מאסן אָפּגעזאָגט פון זייער אר־בעט. כדי צו מאכן פלאץ פאר "אייגענע", אמעריקאנער געבאָרענע. דעם דאָ־זיקן אימיגראנטישן גורל האָט דאכט זיך געטיילט אפילו די מוטער פונ׳ם אמעריקאנער לופט־העלד, קאָל. לינדבערג, מיט וועלכן אמעריקע איז אזוי שטאלץ . . .

אויב אָבער איינגעזעסענע אימיגראנטן לויפן אין אזא צייט צוריק צו זייערע חרוב׳ע היימען, איז עס פארשטענדלאך, אז די צאָל פון נייע אימי־גראנטן וואָס זאָלן איינשטעלן זיך צוקומען אין א פרעמדן לאנד אין אזא צייט, זייער קליין. ציפערן פון אימיגראציע אין די קריזיס יארן האָבן דאָס שוין לאנג באוויזן.

די ציפערן ווייזן, אז אימיגראציע און עמיגראציע ווערן רעגולירט פון זיך אליין, לויט די ארבעטס מעגלאכקייטן. אלע קינסטלאכע אימיגראציע באשריינקונגען זיינען, פונ׳ם עקאָנאָמישן שטאנדפונקט, אן אומזין. זיי קאָ־נען דערפאר ניט כארעכטיקט ווערן מיט קיין שום עקאָנאָמישע מאָטיוון.

ביי אונז אין קאנאדע, ווי אין די שטאטן, איז דער געשריי אז אימי־גראנטן מאכן שווערער די ארבעטסלאָזיקייט, איינגאנצן אן אומבאגרינדעד־טער. ער ווייזט בלויז אז די מענשן זעען ניט די פאקטן, אָדער עס לויגנט זיך זיי ניט צו זעען זיי . . .

אז מען צערייצט בייזע הינט :: פון משה חייקעל׳ס

פעליעטאָן

ביי אונז אין שטעטל איז געווען א פריץ, איז ער, ווי דער שטייגער פון א סך פריצים, געווען א משוגענער און א כעסן, נאָר אידן האָבן לעבן אים פאר־דינט געלט.

און אז מ׳פארדינט געלט, מאכט שוין ניט אויס, צי דער פריץ איז א כעסן און א משוגענער, מ׳וואַרט אויס ביז דער כעס און דאָס משוגעת גייט אריבער, און דער פריץ ווערט ווידער א מענש.

די גרעסטע צרה איז געווען ניט אזוי דער פריץ, ווי דער בייזער הונט זייער, א גרויסער הונט, מיט א קאָפּ פון א וואלף מיט אן עק פון א לייב, אזוי איז ער גראדע געווען א שטילער, דער הונט. מ׳האָט אים קיינמאָל אויף א קייט ניט געהאלטן, נאָר אז מען פלעגט אים צע־בייזערן, צערייצן, הייסט עס, פלעגט זיין סכנה נפשות, פלעגט ער שוין דאמאלסט קיין מענשן ניט דערקאנען. צומאָל ניט אפילו דעם איינגענעם פריץ.

דערציילט מען אז איין מאָל, בעת ברוך דער מעקלער איז געקומען צו אים אין א פרימאָרגן מכח תבואה קויפן, האָט ער דעם פריץ, מעשה שטן, געדאַרפט טרעפן אין זיין משוגענער לוינע. דער פריץ האָט, ווייזט אויס, גע׳שיכור׳ט א נאָלצע נאכט, און אינדערפרי איז אים, מחילה, געווען זייער פאסקודנע אויפ׳ן האַרצן. און דאָ קומט אונטער א איר, א מעקלערל, וואָס קאָן נאָך זיין בעסער ווי אויסלאָזן אים דעם כעס ?

איז ניט נאָר וואָס דער פריץ האָט זיך געווארפן אויף דעם אידן מיט קולות און זידלעריען, נאָר ער האָט נאָך אנגע־רייצט אויף אים דעם הונט זיינעם אויף.

און דער הונט, ווי דער שטיינער פון א הונט, און דערצו נאָך פון א פריצישן הונט, האָט זיך מיט זיין נאָנצער חיה׳ש־קייט א ווארף געטאָן אויף דעם אידן, האָט פון אים אלונטערגעריסן די קאָ־פּאטע, צערייסן אויף אים דאָס העמד און אים צערראפּעט דאָס לייב, ביז בלוט האָט זיך אנגעהויבן גלסן פון אים.

דערזעען בלוט, האָט דער איר אויס־געהויבן א יללה און דער פריץ האָט זיך דערשראָקן, ניט אויף קאָטאָוועס דער־שראָקן.

האָט ער אנגעהויבן שרייען צום הונט, רופן אים צוריק, איינשטילן אים.

נאָר דער הונט — דאָס חיה׳שע בלוט האָט זיך אין אים צעקאָכט און ער האָט קיינעם מער ניט דערקאָנט, אפילו ניט זיין איינענעם באַלעבאָס, דעם פריץ.

און דער הונט, נאָך מיט מער כעס ווי פריער, ווארפט זיך מיט נאָך מער רציחה אויף דעם צום טויט דערשראָקע־נעם אידן.

און דער איד — טויט־שרעק קוקט פון זיינע אויגן ארויס, דאָס בלוט ווערט אויף זיינע ליפּן פארקילט און דאָס קול ווערט אים אין האלז דערשטיקט.

און דער פריץ — ער זעט דאָך שוין אז ער האָט איבערגעכאפּט די מאָס, לויפט ער ראטעווען דעם אידן, זיין אידן . . . ער דערמאָנט זיך, אז דאָס איז דאָך דער זעלבער ברוך דער מעקלער, וואָס אפט מאָל קומט ער אים אזוי צענויץ.

ווי קאָן טאקע א פריץ אויסקומען אז א אידן ? . . .

לאָזט ער זיך ראטעווען זיין אידן. ער מוז אים ארויסרייסן ביים הונט פון די צייַן.

נאָר דער הונט איז ווילד־ער דערקאָנט אים ניט, דעם פריץ.

דער הונט האָט דערשמעקט בלוט. די אויגן זיינע ברענען, דער אטעם זיינער איז הייס, און ער רייסט זיך אויף אלע כחות.

— האוו, האוו, האוו ! . . .

— בלוט, בלוט, בלוט ! . . .

און דער פריץ מיט ביידע הענט צע־שפּרייט, רייסט זיך צו אים :

— צוריק וואפקא . . . לאָז אים אפּ, דעם אידן . . . . לאָז אים אפּ ! . . . .

און אז דער הונט הערט אלץ ניט, און זאָן. דאָס וואסער פון די גרובן פאלט אריין אין א קליין טייכל — "מאסליאנ־קא" און פון פיל מענשלאכע פגרים איז דאָס וואסער פאר׳סמ׳ט געווארן אזוי, אז די איינוואוינער האָבן ניט געקאָנט טרינקען זי.

קומענדיק אין "זירינובסקי רודניק" האָבן מיר גענומען זוכן ארבעט. מיר האָ־בען זיך אויף געווענדעט צו דער קאָנצע־סיע פארוואלטונג און איף האָב באקומען דארט א צייטווייליקע ארבעט.

דאָ, אין ז. ר. זיינען מיר ביידע געווען די ערשטע און איינציקע "פאָליטישע". דאָ האָבן זיך די איינוואוינער לכת־חילה באצוגן צו אונז מיט שטראָף. ריי־באקאוו האָט איינמאָל גערופן מיין אַ־לעבאסטע און האָט געפאָדערט, אז זי זאָל אים אָפּט מעלדן וועגן אונזער אויס־פירונג.

אין ז. ר. האָבן מיר פארבראכט א יאָר מיט דריי חדשים. אין נאָוועמבער 1929, האָבן מיר נאָך דערוויזן קומען מיט דער לעצטער שיף, וועלכע איז נאָך גענאנגען אויפ׳ן איריטש און מיר זיינען געקומען אין סעמיפּאלאטינסק.

אזוי ווי א שווארצער קאשמאר ווייזט מיר אויס די צוויי אין א האלב יאָר, וועל־כער איף האָב פארבראכט אין די צוויי ערטער. בסך הכל האָב איף פארבראכט אין טורמע און פארשיקונג ביי דריי און א האלב יאָר.

מאי, 1930.

ב) א ב ד א ר ס ק . (ווייט מער אלס צוויי טויזנט קילאָמעטער פון טיר מען (די נעפּסטע איינבאן סטאנציע). די לאנג פון די פאָליטישע פארשיקטע איז די לעצטע צייט געווארן זייער שווער. אויסער דער שרעקלאכער ארבעטסלאָזי־קייט ליידן זיי אין מאנגל פון אלע עסן זאכן. א דאנק דער "קאָלעקטיוויזאציע" קאָן מען קיין זאָף ניט קויפן אויפ׳ן מארק. יעדער פארשיקטער באקומט אין קאָאָפּע־ראטיוו נאָר א האלב פוד מעל אזן 250 גראם מעל־צוקער א חודש. לעצטנס האָט די ארטיקע מאכט פארארדענט אז די פי־שער זאָלן די פארשיקטע קיין פיש ניט פארקויפן. אויף אזא אופן האָט נ. פ. או. בארויבט דעם וויכטיקסטן און ביליק־סטען שפּייז־מיטל, וועלכן די פארשיקטע פלעגן באקומען אויסער דעם קאָאָפּערא־טיוו.

די רדיפות אויף סאָציאליסטן אין סאָוועט רוסלאנד

1. הונגער שטרייקן

אין דארף סאלאמיכינא (אוראלסקער קרייז) האָבן זעקס פארשיקטע חברים (שמחה ראביצאוויטש און א.) דערקלערט א הונגער שטרייק.

די חברים האָבן שפאצירט דעם 5טן יולי פ. י. אין דעם דארפס־גארטן. דארט האָט זיי געטראָפן דער באאַלמעכטיק־טער פון נ. פ. או. אין סאלאמיכנער ראָ־יאָן — סאקלאוו און האָט זיי ארעסטירט. די סיבה — האָט דערקלערט סאקלאוו — דער גארטן איז אויסער דעם תחום פון דארף און דערפאר איז די פארשיק־טע פארבאָטן צו שפאצירן דארט.

די ארעסטירטע חברים האָט ס. ארייי־געזעצט אין א מין שטאל (אין דארף איז קיין טורמע ניטאָ). צוויי טעג האָט זיי סאקלאוו ניט געגעבן עסן. די חברים האָ־בען דערקלערט אלס פראטעסט א הונגער שטרייק, וועלכער האָט געדויערט פיר טעג. נאָך א זעקס טאגיקן ארעסט האָט ס. באפרייט די חברים.

ב) חבר ג. ברויטמאן איז געשיקט גע־ווארן ארבעטן אין א "סאווכאז" (א סאָ־וועטישע ווירטשאפט) — פיר קילאָמע־טער פון קראקאליינסק. אָבער קאזאנסקי, א געוועזענער גלח, און ביי היינטיקן טאָג א גרויזאמער ארבעטער און א דאנק זייערע אויף דער מלוכה מאשין, וואָס טאָר זיך ניט אָפּשטעלן אויף קיין איין מינוט. פון זיי ווערט ניט דערוואַר־טעט צו ענדערן דעם גאנג פון דער מאשין, נאָר בלויז אָנצוצייכענען איר ריכטונג.

די ווייליער האָבן געשיינקט זייער צוטרוי צו מר. בענעטן און זיין פאר־טיי אויפ׳ן סמך פון זייערע הבטחות צו פירן דאָס לאנד אין א בעסערער ריכ־טונג. צי די ווייליער האָבן געהאנדלט קלוג צי ניט, דאָס דארף איצט דער־ווייזן מר. בענעט און זיין רעגירונג.

מר. בענעט האָט געקראָגן די פולע געלעגנהייט דורכצופירן זיין פאָ־ליטיק. די ווייליער האָבן אים געגעבן א פארלאמענט מיט א פעסטער קאָנ־סערוואטיווער מערהייט. דערמיט ווערט זיין פארפליכטונג צו די ווייליער נאָך גרעסער, און דערפאר האָבן די ווייליער דאָס רעכט צו דערוואַרטן פון אים נאָך מער און בעסערע רעזולטאטן.

די הבטחות וואָס מר. בענעט און זיין פארטיי האָבן געגעבן צו די ווייליער זיינען נאָך פריש אין אלעמענס זכרון, אין דארפן ווייטער געהאלטן ווערן פריש. כדי די רעגירונג זאָל שטענדיק פילן איר אחריות און זאָל אזוי אויף איין מינוט ניט פארגעסן אויף אירע הבטחות. און, וועט זי זיי פאר־ווירקלאכן נאָר אין מעשים קאָן זי זיין זיכער מיט דער שטיצע און גוטן ווילן פון אלע בירגער . . .

אין גרוש

א) ביי דעם כינעזישן גרעניץ. נאָך פיר חדשים "זיצן" אין פאלטאוועד, כאר־קאָוועד און מאסקווער טורמעס בין איף לעעטנס פאראורטיילט געווארן צו דריי יאָר פארשיקונג אין קאזאקאסטאן.

ביי פופציק "פאָליטישע" (צ. ס., השו־מר הצעיר, צ. ס. יוגנט, "החלוץ", ס. ד., ס. ה. און אנארכיסטן) זיינען מיר ארויס סוף מאי, 1927, פון מאסקווער "בוטיר־קי" אין עטאפּ קיין קאזאקאסטאן. פון מאסקווע ביז קיזיל אַרדא זיינען מיר גע־פאָרן צוויי חדשים פון ק.־א., ביז סעמי־פאלאטינסק נאָך צוויי חדשים. פון דער גאנצער גרופּע ארעסטירט זיינען דריי, איך און נאָך צוויי חברות געקומען. קיין סעמיפּאלאטינסק. מיר אלע זיינען געווען אין עלטער פון 18־19 יאָר. אָבער אויף אין מ. האָט מען דערלויבט אונז פאר־בלייבן נאָר צוויי טעג און מ׳האָט געשיקט מיך און די חברה אידה אין "באלשי נאָ־רימסק" — פיר הונדערט וויאָרסט הע־כער אויפ׳ן "אירטיש".

"ב.־נאָרימסק" — א גרויס דארף, וועלכ־כער געפינט זיך אין א טאל צווישן די אלטאיער בערג, 70 קיל. פון דער כינעזי־שער גרעניץ. אין דארף וואוינען ביי טויזנט רוסישע קאזאקן, מענשן ווייט ניט קיין קולטורעלע. ארום דעם דארף ציט זיך דאָ א גרויסע ווייסטע, מיר אלע זיינען געווען אין עלטער פון 18־19 יאָר. אָבער אויף אין מ. האָט מען דערלויבט אונז פאר־בלייבן נאָר צוויי טעג און מ׳האָט געשיקט מיך און די חברה אידה אין "באלשי נאָ־רימסק" — פיר הונדערט וויאָרסט הע־כער אויפ׳ן "אירטיש".

"ב.־נאָרימסק" — א גרויס דארף, וועל

אויף פרעמדע וועגן

א שפאנענדער ראַכאָן פון די ליידן און קאַמף פון דעם אידישן וואַנדערער

פון דר. ל. בן

(פארטזעצונג)

— ווארום שווייגט איר ? איר זייט עפעס אומרואיק . . . וואס איז דער טער ? . . .

— מיר איז זייער אומעטיק — האט זי געענטעפט, און זי האט שטיל און בי־טער א לאך געטאן.

— אומעטיק ? — האט ער איבער־גערעדט אירע ווערטער מיט א פארטראכ־טען טאן.

—קומט זי גאר דורך מיט מיר אין דושעקסאן סטריט פארק.

דערביי האט ער איר אנגענומען ביי דער האנט און זיך אפגעשטעלט.

איניקע מינוטן זיינען זיי דאן ווייטער גענאנגען און געשווינען.

— מיט עטינבערג — האט ער זיך פלוצלונג ווידער אנגערופן, און דעם דאָ־זיקן מאל מיט לייכטער איופרעגונג אין קול :

לייבא האט א לאך געטאן :

— צו זעען די גרינע גראז, די יונגע בוימעלאך, הא, דאקטאר ? — האט זי שטיל געפרעגט.

— ניין, מיט עטינבערג, דער דאק־טאר דאנקט נארנים פון; ער וויל זיך גלאט אזוי דורכגיין . . .

— וואס וועלן מיר דארט זעען ? . . און ווייטער . . . איך אייל זיך אהיים... דער פאפא וועט שוין זיין גוט בייז....

— דער פאפא וועט אזוי איך זיין בייז — האט דאקטאר עפשטיין געענטפערט — און דארט וועלן מיר זע־ען שניי, ווייסן שניי, און ווייטן אי־בערן וואסער — שווימענדיקע פייער־לאך, אי בלויאינקע, אי רויטינקע, אי גרינינקע . . . איר האט עס דאך אזוי ליב צו זעען . . . איך ווייס דאך . . . נו, קומט ! . . . ניט געלאזט זיך בע־טען ! . . .

און האלטנדיק איר פאר'ן ארעם, האט ער איר פארזיכטיק אומגעקערט — און זי איז מיט אים אוועק ווי ניט וועלנ־דיק . . .

— ווירקלאך, איך ווייס ניט . . .

זי האט ווידער א לאך געטאן.

— וואס לאכט איר מיס עטינבערג ?

— האט ער געפרעגט, נעמענדיק איר האנט.

— גארנישט . . . נארישקייטן . . . אזוי זיך . . .

— וואס זיינען עס פאר א נארישקייט־טען ? . . . לאמיר אויף וויסן — האט ער געזאגט מיט א כלומרשט בעטנדיקן קול.

— גארנישט . . . איך האב זיך דער־מאנט קיעוו, ווי דארט איז א ווינטער נאכט . . . דער שניי בלייאסקעט, די שליטלאך פלעקן, דער הימל אויסגעשטע־רענט . . . מען פארט אין די טעאטערס.. מען שפאצירט איבער די בולווארן אין מופטעס, אן קאריקולענע היטעלאך . . . עך, דארט איז א לעבן — מיין פאפא איז נארעכט ! . . .

— זי האט א זיפץ געטאן.

— נו, נא דיר גאר, פארביינקט זיך נאך קיעוו ! דא טראגט איר דאך אויף א קאריקולינע היטעלע ? — האט ער געזאגט מיט א מארגנס ציטער אין זיין קול; איינלאנדניק איר האנט.

זי האט ווידער שטיל א לאך געטאן.

— יא, א קאריקולינע היטעלע איז שוין דא, אבער . . .

— אבער וואס ? די שליטלאך זיינען דא ניטא ? . . .

— אך ניט דאס, ניט דאס . . .

— וואס דען ? — דער אויסגעשטערנ־טער הימל ? . . . זעט, איז שיין דער הימל איז דא . . . די לבנה שווימט . . .

— אך, ניט דאס, ניט דאס — האט זי מיט אומגעדולד כמעט ווי אויסגע־שריען.

— וואס דען ? איר האט דאך ערשט אליין געזאגט . . . .

— אך — האט זיך אפגערופן מיט אויפרעגונג אין קול — איר פארשטייט מיך ניט. ניט דאס האב איך געזאגט־לאך זאגן . . . נו, איך קאן עס אייך ניט ארויסגעבן. איך פיל גאר . . .

— וואס אזוינס פילט איר ? — האט ער געפרעגט, אנגענומענדיק איר ווידער טער פארטראכט.

זי האט א ווייל געשווינען, דאן האט זי געענטפערט שטיל :

— איך ווייס ניט . . . דאס הארץ ווייגט, ווייגט אין עס אזוי אומע־טיק . . . אך, איך קאן עס אייך ניט ארויסגעבן, בעסער פרעגט מיך איצט ניט . . .

זי האט אפגעקערט איר קאפ.

זיי זיינען ווידער ביידע אנשווייגן גע־וואָרן און זיי זיינען ווידער געגאנגען פארטראכט.

אין דרויסן איז געווען א שטילער פרעסטל; דער שניי אויף די טראטואר־ן האט געבלישטשעט; די עלעקטרישע לאמ־טערנעס האבן געוואָרפן ארום זיך א בלויע און העלע שיין, באלייכטנדיק פון ביידע זייטן פון איטס בראדוויי די הייזער מיט די בליאסטענדיקע שילדן פון דאקטוירים, אדוואָקאטן און דענטיסטן; א פולע זיל־בערנע לבנה האט פאר'חלומ'ט ארונטער־געקוקט אויף די הויכע און רויטע שול־געביידעס, וואס זיינען געשטאנען אויפ'ן ראג פון איסט בראדוויי, צייטנווייז פלעגט דורכפארן מיט א קלינגערנדיק א פערד־קאר.

זיי זיינען פארביינאנגען אן אפ־טייק. אין אפטייק איז געווען זייער ליכ־טיק. פון די גרויסע און רויטע, געשליי־פענע פלעשער, וואס זיינען געשטאנען אין די פענסטער, איז געפאלן אונטן אויפ'ן ווייסן שניי א רויטע און בלור־טיקע שיין . . .

זיי זיינען אריין אין דזשעקסאן סטריט פון איין זייט איז דארטן געשטאנען אן איטאליענער לעבן א פרנכט ביידל, ער האט געוואריטט די הענט אויף א פייער טעפל, וואס איז געשטאנען אויף א קאס־טן, און ער האט אונטערגעטאנצט מיט ביידע פיס; פון דער צווייטער זייט לעבן א ביר סאלון זיינען געשטאנען עטלאכע אירלענדער מיט די רוקנס הארט צו דער וואנט, מיט רויטע, ריין־געגאלטע פנים־ן; ער: ווער צענויפגעקארטשעט, ווער קראַ־ענדיק זיך מיט א פלייצע אן וואנט, און ווער מעפטנדיק דעם פויסט אויף שפאס אן דעם צווייטנס רויטע נאז . . .

דאן האט עפשטיין ווידער אמאל אונ־טערבראכן דאס שווייגן.

— האט איר אמאל געלעזן "רודין" פון טורגענעוו, מיס עטינבערג ?

— יא, וואָרום ? — האט זי שטיל גע־פרעגט.

— אזוי, מיר איז אריינגעפאלן אין קאפ, וואס ער זאגט דארטן וועגן ליבע צו דער יעלדן נאטאליע . . . גאלדענע ווערטער . . . ווי עס ווייזט אויס, איז ער גארניט געווען קיין נאר און האט זייער גוט פארשטאנען די מענשלאכע נאטור . . .

עפשטיין איז אנשווייגן געוואָרן און ער האט א ווייל נאכגעטראכט, דאן האט ער גערעדט ווייטער, ציענדיק די ווער־טער פארטראכט :

— יא, גאלדענע ווערטער ! . . . די ליבע, אין איר ליגט די גאנצע געהיים־ניש : ווי אזוי זי קומט, ווי אזוי זי וויקלט זיך פאנאנדער, און ווי אזוי זי פארשווינדט . . . דא קומט זי פלוצלונג א פרייל־אכע און זיכערע, ווי דער טאג, און דארט טליעט זי לאנג, ווי פייער אונ־טער אש, און ברעכט אויס אין דער נש־מה מיט א פלאם פייער ערשט דאן, ווען אלעס איז שוין געשטערט און צעבראכן; דא ווידער גנב'עט זי זיך אין הארצן אריין ווי א שלאנג און אזוי שטיל פאר־שווינדט זי פון דארט . . . איך וועל אבער ענדיקן אנדערש, ווי רודין, ער ענדיקט דארט מיט דער פראגע : — "ווער ליבט אין אונזער צייט, ווער וואגט צו ליבן ? " און איך פרעג : "ווער ליבט עס ניט אין אונזער צייט ?"

לייבא האט אים אנגעקוקט ניט דרייסט און פארוואונדערט.

— איך פארשטיי אייך ניט — האט זי ארויסגעשעפטשעט.

— איך מיין צו זאגן — האט ער מיט היץ אויסגעשריען — איר זאלט ליבן, וועט אייך ניט זיין אומעטיק, וועט זיך אייך ניט ווייגען ! . . .

לייבא האט זיך א צאפל געטאן.

און ער, אזוי ווי דערשראָקן פון זיי־נע איינענע ווערטער, האט אפגעהאקט אין מיטן די רייד, דאן האט ער פארט־געזעצט אין א מער געלאסענעם טאן :

— ליבע . . . איך מיין די ליבע צו דער גאנצער וועלט, צו אלע געדריקטע און געשטיקטע . . . . א, דא, אין אמע־ריקע קאן אייער ליבע זייער גוטע פלאנ־צונגען ברייננען; אי זיך, אי פאר אנדע־רע. איר האט דאך געזעען אויף די פאר־זאמלונגען, וויפיל מענשן, איינפאכע אר־בעטער, קומען הערן א קלוג וואָרט . . . אט די דאזיקע מענשן נויטיקן זיך אין אייער ליבע; זיי קאנט איר לערנען און דורך דעם באפרידיקן זיך אליין ! . . .

און אין דער זעלבער צייט, ווען ער האט אזוי גערעדט האט ער געטראכט :

— ניט דאס, ניט דאס . . . איך רייד נארישקייטן ! . . .

און דאך האט ער גערעדט ווייטער אין דעם זעלבן זין . . . גערעדט און האט זיך אין א שטאנד אריין הינגעריסן מיט זיינע ווערטער און ער האט גערעדט היציק, הויך און מיט היסכנדיקן קול.

זיי האבן ניט באמערקט, ווי דאקטאר רייסמאן איז לעבן זיי פארביינגאנגען, גריסנדיק זיי מיט'ן קאפ.

לייבא האט זיך צוגעהערט צו אים מיט איר גאנצער נשמה; זיין היסכנדיקע שטי־מע האט אין איר געוועקט מאדנע גע־פילן, וועלכע זיינען געווען אי לייכט, אי טרויעריק, און וועלכע האבן זיך גע־ריסן, געציטערט מיט אן געצווונג . . .

זיי זיינען אריין אין פארק.

—אבער ווי אזוי קאן איך וועמען לער־נען, ווען איך אליין וויים אזוי ווייניק ?

— האט זי שטיל געפרעגט.

— ניט אמת ! — האט ער געזאגט מיט אן ענערגישן טאן — איר זייט געווען אינטעליגענט, גיט זיי איבער דאס וואס איר ווייסט ! . . .

און ער האט געגעבן א שטאנד מיט ביידע פיס; פון דער צווייטער זייט לעבן א ביר סאלון זיינען געשטאנען עטלאכע אירלענדער מיט די רוקנס הארט צו דער וואנט, מיט רויטע, ריין־געגאלטע פנים־ן; ער: ווער צענויפגעקארטשעט, ווער קראַ־ענדיק זיך מיט א פלייצע אן וואנט, און ווער מעפטנדיק דעם פויסט אויף שפאס אן דעם צווייטנס רויטע נאז . . .

דאן האט עפשטיין ווידער אמאל אונ־טערבראכן דאס שווייגן.

— האט איר אמאל געלעזן "רודין" פון טורגענעוו, מיס עטינבערג ?

— יא, וואָרום ? — האט זי שטיל גע־פרעגט.

— אזוי, מיר איז אריינגעפאלן אין קאפ, וואס ער זאגט דארטן וועגן ליבע צו דער יעלדן נאטאליע . . . . גאלדענע ווערטער . . . ווי עס ווייזט אויס, איז ער גארניט געווען קיין נאר און האט זייער גוט פארשטאנען די מענשלאכע נאטור . . .

עפשטיין איז אנשווייגן געוואָרן און ער האט א ווייל נאכגעטראכט, דאן האט ער גערעדט ווייטער. ציענדיק די ווער־טער פארטראכט :

— יא, גאלדענע ווערטער ! . . . די ליבע, אין איר ליגט די גאנצע געהיים־ניש : ווי אזוי זי קומט, ווי אזוי זי וויקלט זיך פאנאנדער, און ווי אזוי זי פארשווינדט . . . דא קומט זי פלוצלונג א פרייל־אכע און זיכערע, ווי דער טאג, און דארט טליעט זי לאנג, ווי פייער אונ־טער אש, און ברעכט אויס אין דער נש־מה מיט א פלאם פייער ערשט דאן, ווען אלעס איז שוין געשטערט און צעבראכן; דא ווידער גנב'עט זי זיך אין הארצן אריין ווי א שלאנג און אזוי שטיל פאר־שווינדט זי פון דארט . . . איך וועל אבער ענדיקן אנדערש, ווי רודין, ער ענדיקט דארט מיט דער פראגע : — "ווער ליבט אין אונזער צייט, ווער

מיט ארום צוויי חדשים צוריק האבן די צייטונגען פון לאנד גמעלדעט ווען א זייער טראגישן עקסידענט, א זעקס־וואָ־ביקע עופה'לע אין שיקאגא איז געשאפן געוואָרן; די קויל האט דורכגעלעכערט דעם קינדס שארבן און איז אריין טיף אין זיין מארך. פארשטייט זיך, אז די דאקטוירים אין האספיטאל וואהין דאס קינד איז גלייך געבראכט געוואָרן האבן געגעבן ווייר־ניק האפענונגען אז דאס עופה'לע זאל בלייבן לעבן, און ווי איבעראשט איז די גאנצע וויסנשאפטלאכע וועלט געוואָרן ווען עס האט זיך ארויסגעוויזן, אז ניט נאר איז דאס בייבילע ניט געשטארבן פון דער וואונד, נאר כאטש עס איז פאקטיש אומגעגלאך צו מאכן אויף אזא עופה'לע אן אפעראציע, זיינען דאך פאראן גרויסע מעגלאכקייט אז דאס קינד זאל בלייבן לעבן, זאל זיך אנטוויקלען און אויסוואקסן א נארמאלער מענש.

אט ווי די געשיכטע ווערט דערציילט אין דעם "ווינטאָג אינקווייערער".

מיט ארום צוויי חדשים צוריק האט מרס. אסקאר סטענסלאנד, פון שיקאגא, ארויסגענומען איר זעקס־וואכנדיקן זון, סאורענס, פאר א שפאציר אין דעם קאוטש. דער טאג איז געווען א וואָרימער און די מאמע האט דעם קינד געוואָלט געבן אביסל לופט. זי האט אים אביסל דורכגע־פירט אין קערידזש און אזוי ווי עס האט אנגעפאנגען צו ווערן קיל, האט זי דאס קינד גוט איינגעדעקט און אים געבראכט צוריק צו דער הויז און אים דארט אין קע־רידזש איבערגעלאזט פאר דער הויז. אליין איז זי אריין אין הויז.

איז דורכגעגאנגען א שכן, וועלכער האט געקאנט די פאמיליע זייער גוט און זיך אפגעשטעלט א שפיל טאן מיט'ן קינד. דערווייל האט זיך פון ערגעץ דערהערט א שאס פון א רעוואלווער. דאס קינד האט גענומען וויינען און די מאמע, א פארצי־טערטע, דיינקענדיק אז דאס קינד האט זיך דערשראָקן פאר'ן שאס, כאטש אין שיקאגא, ווי באוואוסט, איז קיין שאס קיין נייעס ניט און אפילו קינדער אין די ווינן זיינען שוין צו דעם צוגעוואוינט, האט זי ארויסגעכאפּט דאס קינד פון קע־רידזש און עס אריינגעטראָגן אין הויז.

אבער באלד איז זי געוואָרן א פאר־שטארטע פון שרעק. פון דעם קינדס קעפע־לע האט זיך געצויגן א שטראם בלוט. ניט ווארטנדיק אויף די עצות פון די ארומיקע איז זי גלייך אוועקגעלאפן מיט'ן קינד אין טשילדרענס מעמאריאל האספיטאל. דר. ברענט, וועלכער האט גלייך באהאנדלט דאס קינד, האט צו אלעם ערשטן געווארט אפצושטעלן דאס בלוט. ווען דאס איז אים געלונגען האט ער זיך ערשט גענומען זוכן די אורזאך וואס האט געפירט צום בלוטן.

צום ערשטן האבן די דאקטוירים אין האספיטאל געדינקט אז דאס קינד האט עפעס אויף א מיסטעריעזן אויפן איבערגע־ריסן אן אדער. קיין צו שטריינגנג אונטער־זוכונג האט מען אויף דעם קינד, צוליב זיין זייער פריער וועגט, ניט געקאנט דורכ־פירן. מען האט געדארפט זיין זייער פאר־זיכטיק ניט צו שעדיקן דאס קינד.

עס האט גענומען עטלאכע טעג ביז די דאקטוירים איז געלונגען אויסצוגעפינען, אז דאס קינד האט א לעכל אין שארבן; וואס איז מעגלאך פאראורזאכט געווארן פון א קויל.

מע האט דאן גענומען עטלאכע עקסרעי בילדער פון דעם קינדס מוח'ל און ערשט דאן האט זיך ארויסגעוויזן, אז א קויל ליגט טיף איינגעגראבן אין דעם עופה'לעס מארך. וואס זאל מען מיט דעם קינד יעצט טאן ? אומעגלאך דורכצופירן אן אפע־ראציע, ווי געוויינלאך אין אזא פאל, אויף א ברעקל קינד. עס וואלט די אפעראציע קיינמאל ניט איבערגעלעבט.

דאך האט מען געמאכט איינינקע אנ־שטריינגונגען ארויסצוקריגן די קויל פון דעם קינדס מוח'ל. די דאקטוירים האבן זיך פאקטיש ארייננעגראבן אזוי טיף אין דעם קינדס מארך אויף וויפל עס איז נאר מעגלאך און דאך ניט באשעדיקן דעם קינדס מארך, אבער די קויל איז פאקטיש געווען אומעגלאך ארויסצוקריגן. אן אפע־ראציע צו מאכן האבן זיי זיך מורא גע־האט צו אונטערנעמען.

און אזוי ווי עס זיינען דערווייל פאר־לאפן א פאר טעג און די קויל איז נאך אלץ געזעסן טיף אין דעם קינדס מארך און דאך האט עס ניט געהאט קיין שום שלעכטע ווירקונג אויף דעם קינד, האבן די דאקטוירים באשלאסן צו לאזן דאס קינד צורו און לאזן דער נאטור טאן דאס איריקע, זאל די נאטור אליין געפינען אן איסוועג צו אט דער זייער דעליקאטער סיטואציע. און ווי עס ווייזט אויס, קאן מען זיך אויף אונזער מוטער נאטור פאר־לאזן,דאס וואס דער מענש האט ניט געקאנט טאן האט די נאטור יא באוויזן צו טאן.

ווי די דאקטוירים גיבן איבער וועט דאס קינד זיך אנטוויקלען און אויסוואקסן א נאנץ נארמאלער מענש, ניט אכטנדיק וואס ביי אים אין מוח וועט ער פאר זיין נאנץ לעבן טראגן א קויל, אפילו שפעטער ווען ער וועט אויסוואקסן, אזוי שווער פאר־אויסצוזאגן אן אפעראציע פאר איר, ווייל אן אפעראציע אויף דעם מענשלאכן מארך איז די שווערסטע און דעליקאטסטע.

וועט אים טאקע די וויסנשאפטבאאב־אכטן זיין נאנץ לעבן, ווייל ער וועט זיין דער גרעסטער אין איינציקער וואונדער— א מענש מיט א קויל אין מארך.

אין די הייסע וועטערן

מוז מען זיין פארזיכטיק מיט ריכטיקער שפייז

פערלמאנס ביאליסטאקער פאמפערניקל

קענט איר אבער עסן ווייל אייער־האדיג גלוסט. דאס דאזיקע ברויט שטארקט, זעטיקט און צו דער זעלבער צייט לייכט צו פארדייען.

די גוטע אויסגעבאקנקייט ברייננגט ארויס דעם פולן פלייוואר פון דער מעל אין 'פערלמאנס פאמפערניקל' און מאכט עס פאר א מחיה'דיק געשמאקן ביסן.

פערלמאנס ברויט איז כשר און פארעווע און עס קען געגעסן ווערן מיט מילכיקס און פלייישיקס . . .

אויב אונזער דרייווער איז ביי אייך נאך ניט געווען—טעלעפאניר אונז

PERLMAN'S QUALITY BAKERY

JULIUS PERLMAN, Manager

514 Selkirk Ave. Phone 51488

ווען די בייבי איז אומרואיק

און איר קאָנט ניט טאָן אייער ארבעט — אייערע גערוון באהערשן אייך — מאכט א גלאָז טיי — עס העלפט זייער א סך ארויס.

זעצט זיך אוועק אויף עטלאכע מינוט — איר וועט פילן בעסער.

רעד ראָז טיי

איז "גוטער טיי"

צוויי קוואליטעטן — גרין לייבל און ארענדזש פיקאָו

א 6 וואָכעדיקע בייבי מיט א קויל אין מארך לעבט

אין דאקטוירים גלויבן אז דאס קינד וועט אויסוואקסן א נארמאלער מענש, כאטש אן אפעראציע איז אוממעגלאך

היימאן און העסטרין

באריסטערס, סאליסיטארס און א. וו.
216 — מעאָאינטייר בלאק — 216
טעלעפאָן 21 627
מר. העסטרינס וואוינונג:
306 סט. דזשאנס עווע. טעל. 53 133

שינבין, מאראָזניק און ראָבלין

Shinbane, Morosnick & Roblin

Barristers, Solicitors and Notaries

באריסטערס, סאליסיטארס, נאטאריוס

Office: 207-8 Confederation Life Bldg.
457 Main St. Opposite City Hall
טעלעפאָן 21 345—6

טשערניאק, קאפשטיין און ספיוואק

Barristers, Solicitors, Etc.
460 מיין סטריט
טעלעפאָן 24 591 און 24 666

א. ע. קאנטאר

אדוואָקאט און נאטארי
A. E. CANTOR
אפיס: 210 נאטר דיים עווענין
טעלעפאָן 89 223
רעזידענס:
103 בענערמאן עווע. טעל. 51 353

ח. שולמאן

אדוואָקאט און נאטארי
געלט צו ליינען אויף 6½ פּראָצענט
אפיס: 502 מיין סטריט
H. SCHULMAN, B.A., LL.B.
לאו אפיס
Ste. 11, 592 MAIN STREET
צווישן לאגאן און אלעקסאנדער
טעלעפאָן 88 462

דייווידסאָן און ראטנער

Davidson & Ratner

באריסטערס, סאליסיטארס און א. וו.
Barristers, Solicitors, etc.
Office: 406-7 Avenue Bldg. Ph. 26 080
265 Portage Ave. Winnipeg

Doctors' Directory דאקטוירים

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
53 578	51 250	דר. ס. דוש. בערמאן, 834 מיין סטריט אפיס שטונדן פון 2—4 און 7—8 DR. J. C. BERMACK
54 107	54 107	דר. דוש. ברענער, 367 סעלקירק עווענין אפיס שטונדן: 3—5. 7.30—8.30 DR. H. D. ISAACS & DR. J. BRENER
26 947	53 422	דר. א. גוטמאן, 5—304 עווענין בלאק 265 פארטעדזש עווענין אפיס שטונדן: 10—12, 2—6 און ביי אפאינטמענטס DR. A GUTTMAN
22 717	54 429	דר. ס. דזשאוויש, 404 באיר בלדג. שטונדן. 11—12 און 3—6 און ביי אפאינטמענטס DR. SIMON JAUVOISH
26 600	28 153	דר. ה. הערשפילד, 576 מיין סט. קאר. אלעקסאנדער עוו. אפיס שטונדן 11—1, 2—5 און 7—9 DR. H. HERSHFIELD
52 744	51 772	דר. ב. א. וויקטאר, קאר. סעלקירק און סאלטער (איבער דער באנק) אפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8 DR. B. A. VICTOR
53 720	52 278	דר. א. מאיס, סט. דזשאנס בלאק, פריטשארד און מיין אפיס שטונדן פון 2—4.30 און 7—9 DR. A. MOYSE
	52 376	דר. דזשא. בי. מעקטעוויש, שטונדן 2—5 און 7—9 פרויען און קינדער קראנקהייטן 500 קאלערדזש עווע., רעז. 504 קאלערדזש עווע. DR. GEO. B. McTAVISH
53 181	53 181	דר. י. פערלמאן, 291 בארוס עווע., קאר. טשארלס אפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8 DR. I. PEARLMAN
54 866	51 968	דר. ס. קאברינסקי, סוויט 2 קראפּ בלאק (מיין און דאפערין עווע.) אפיס שטונדן פון 3—5 און 6.30—8 DR. S. KOBRINSKY
24 480	49 763	דר. מעקס ריידי (עקס רעי) 283 פארטעדזש, קאר. סטיס (100 טראנסקא דזשענ. טראסט בלדג.), לעבן איטאנס שטונדן: פון 2—6 אונדס און ביי אפאינטמענטס DR. MAX RADY
53 915	52 614	דר. סעם ראדין, ראיאל בענק בילדינג (מיין און סעלקירק) אפיס שטונדן פון 3—4 און 6—8 DR. SAM RODIN
88 916	59 473	דר. א. ל. שובין, אפיס שטונדן 11—12 און 2—6 אפיס: בענק אף קאמערס בלדג., מיין און אלעקסאנדער רעזידענס: 414 סטעלא עווע. DR. A. L. SHUBIN
55 111	54 917	דר. פ. סעדזיאק, שטונדן: 3—6 און ביי אפאינטמענטס. אפיס 962½ מיין סט. רעז. 434 סאלטער סט.. DR. F. SEDZIAK
		אויגן, אויערן, נאז און האלז
28 281	51 848	דר. י. ה. בעקמאן, 800 באיר בילדינג DR. J. H. BECKMAN
24 465	51 359	דר. ד. מ. דזשענאָף, 2-830 סאמערסעט בלאק DR. D. M. GENOFF
		קינדער קראנקהייטן
88 013	53 320	דר. ה. מעדאָוי 904 באיר בלדג. 3—5; 332 מאניטאבא עוו. 11—12 DR. H. MEDOVY

Dentists Directory דענטיסטען

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
51 560	41 652	דר. י. בן עזרא, ב.א. 962½ מיין סט. קאר. סעלקירק DR. I. BEN EZRA, B.A.
53 720		דר. מ. א. ברענמאן, סוויט 1 סט. דזשאנס בלאק., 984 מיין סט. DR. M. A. BREGMAN
86 115		דר. ס. אי. גרינבערג, 414 באיר בילדינג. DR. S. E. GREENBERG.
52 744	39 829	דר. א. גארדנער, 409 סעלקירק עווע., קאר. סאלטער. (איבער דער ראיאל באנק) DR. A. GARDNER
56 056		דר. ס. טשוידטשיל, סוויט 1, טריק בלאק, 972 מיין סטריט. DR S. H. CHURCHILL

אן אינטערעסאנטע צייט-פארטרייב

פאר יונג און אלט

פול מיט שפאס און פעאיקייט

מאט טהאמפסאנס

דילי־דעלי

נאלף קאורס נומער 1

מיין סטריט נארט
ביים סט. דזשאנס פארק
אנטקעגן קאלערדזש און מאונטען

קינדער ביז 16 יאר פון 9 פרי ביז 1 נ. מ. — **10c**

דערוואקסענע צו יעדער צייט — **25c**

די דאזיקע פריינדן שליסן איין דעם געברויך פון קלאבס און באלס

פארבריצירט אין קאנאדע אונ־טער קאנטראל פון דער רעגי־רונג. גערייניקט פיר מאל און געצייטיקט אין באנד פאר יארן

געבאטלט אין 2 סייזעס :
40 אונצ. פלעשל
26 אונצ. פלעשל

Melchers

Gold Cross Canadian Gin

Melchers Distilleries Limited, Montreal

Distillers since 1898

בלוטיקע טעג

ראָמאַן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יאָרן פון דער וועלט מלחמה

פון י. נאָרמאַן

(פאָרטזעצונג)

דער דייטש האָט זיך כרומאָל פאַנאַנדערגעלאָכט.

דערקלערן דיר אַלס מיין פרוי פאַר גאָט און פאַר לייטן ? ! איז דאָס אַלעס וואָס דו פאַרלאַנגסט ? ! — ניין, מיין טייערע, דאָס גייט ניט, אַלס אַ מעטרעסע, המ . . . מחיכא תיתי, ביזטו אַ גאַנץ שיינע פרויען צימער, אָבער אַלס מיין ווייב פאַר גאָט און פאַר לייטן ? זאָל זיך דיר נאָר ניט חלומ'ען, ניט אויך קאָן דאָס און ניט איך וויל דאָס !

די יונגע, ארימע און פאַרפירטע אידישע מיידל האָט אויסגעזען ווי אַן אַ דונער דערשלאָגן, הערנדיק דעם דאָזיקן שענדלאָכן ענטפער, און אַ ליינגערע צייט איז זי געבליבן שטום. עס האָט אויסגעזען ווי די ווערטער וואָלטן איר געוואָרן אין האַלז, דאָן האָט קראַמפּהאַפטיק צוגעדריקט דאָס קינד צו איר ברוסט און אויסשטעלנדיק איר פּויסט קעגן איר פאַרפירער, האָט זי אויסגערופן.

— אַ פלוך אויף דיר, דו מערדער ! דו האָסט מיך נעמאַכט עלנט און אומגליקלאַך, געדיינק, אַז נאָט וועט דיר נאָך דערפאַר באַצאָלן !

דער דייטש אין דעם וואָנן האָט איר מער ניט געהערט, דען ער איז שוין לאַנג געווען אַוועקגעפאָרן.

אָבער פון הינטער דערבוים איז איצט אַרויסגעקומען סעמיאָן, וועלכער איז האַסטיק צוגעקומען צו דער אומגליקלאַכער מיידל.

— יאָ, דאָס ער אויסגערופן, נאָט וועט נאָך דעם דאָזיקן שורקע באַצאָלן, און באַצאָלן וועט ער אים דורך מיר. נעם אומגליקלאַכע פרוי—נעם דעם דאָזיקן טויסטער מיט געלט, דאָס וועט דיר געבן דן מעגלאַכקייט צו דערנערן זיך אין דיין קינד, ביז דיינע עלטערן וועלן זיך פיליכט מיט דיר איבערבעטן, און דיר צוריק אריינגעמען אין זייער הויז. נו און זיך זיך דערווייל ערגעץ אַ וואוינונג.

די יונגע פרוי האָט אים אָנגעקוקט מיט אויערכע אויגן, ווי זאָלט נאָר ניט באַגריפן וואָס ער רעדט.

סעמיאָן איז אָבער אונטערדעסן אַרויפגעשפּרונגען אויף זיין פערד און ער האָט זיך געראַזט קויפן אין גאַלאַפּ, אום אַנצוזאָגן דעם וואָגן.

עס האָט ניט לאַנג געדויערט און סעמיאָן האָט דערזען דעם וואָגן מיט דעם דייטש, וועלכער האָט לוסטיק אַרומגעגאַלאָפּט מיט זיין בייטש אין דער לופט.

צוקוטענדיק נעענטער האָט סעמיאָן געהערט דעם דייטש, זיך אונטערזינגענדיק אַ פרייליכע לידל. עס איז געווען קלאָר, אַז די געשיכטע מיט דער אַרימער אַרייסער מיידל, וועלכער ער האָט פאַרפירט האָט אים פאַרשאַפט פיל פאַרגעניגן.

— צום דאָנערוועטער, — האָט סעמיאָן אים געהערט רופן צו זיך, — זי איז אַ נאָנץ שיינע פרויען צימער און איך וואָלט זי גערן איצט געהאַלטן אין מיינע אַרעמס. יאָ, זי איז שיין, און עס איז נאָר אַ שאָדן, וואָס עס קומט אַז אַזוי שווער צו געווינען זייער ליבע ; ווי האָט יענער דייטשער קייזער אַמאָל געזאָגט ? ווען אַלע מענשן וואָלטן געהאַט אין האַפן אין אַן ערלאַכע ווערטער אַ ר י ן זעץ פון זיין שווערד געקאָנט אַרונטערנעמען.

אַט דאָס איז טאַקע וואָס איך וואָלט זיך ווינשן ; ווען איך וואָלט געקאָנט אַלע אידישע מיידלאַך ליבן מיט אין מאָל, ווי זי האָט זיך געלאָזט ליבן ! המ . . . זי איז בייז, אָבער מיין מעטרעסע וועט זי דאָך זיין : . . .

— האָרט ! — האָט אין די אויערן פון דעם פאַרליבטן דייטש פּלוצלונג אָפּגעקלונגען אַ דונער שטימע.

דער פאַרליבטער קאַרל האָט דערשראָקן אומגעוענדעט זיין געזיכט.

— וואָס ווילט איר ? — האָט ער אַ פרעג געטאָן סעמיאָן'ען, וועלכער איז געפאָרן אויף'ן פערד האַרט הינטער אים.

— ווער זייט איר ?

— וואָס איך וויל פון דיר, דאָס וועסטו באַלד דערפאָרן, — האָט סעמיאָן געענטפערט שפּאָטיש, — נאָר ווער איך בין, דאָס מעגסטו שוין ווייסן. — האָסטו געהערט פון שלמה דאַנאַווין ?

— שלמה דאַנאַווין ? ! דער רעוואָלוציאָנער אַגיטאַטאָר ? ! — האָט דער דייטש אויסגעשריען צימערנדיק מיט אַלע זיינע גלידער, — אָבער ניין, איך זייט ניט שלמה דאַנאַווין, איך האָב געזען דאַנאַווין'ס בילד.

— ניין, איך בין ניט דאַנאַווין, — האָט סעמיאָן געענטפערט לאַכנדיק, — אָבער איך בין איינער פון דאַנאַווין'ס חברים, וועלכער זיינס ווי אַזוי מען דאַרף באַהאַנדלען אַזעלכע גידערטרעכטיקע דייטשען ווי דו ביסט, וועלכער האָבן זיך אריינגעריסן צווישן די רוּאיקע, פרידלאַכע און אַרימע איינוואוינער אין אַ פרעמדן לאַנד און טאָרן און רויבן און שענדן אין נאָמען פון מלחמה. ניין, איך בין ניט דאַנאַווין, אָבער איך וועל דיר נעמען אַזאַ לעקציע, אַז עס וועט דיר אויף אייביק פאַרגיין דער אָפּעטיט צו פאַרפירן אַרדישע מיידלאַך. נו, שנעל אַרויס פון וואָגן ! דיר זיך !

ער האָט זיין רעוואָלווער געהאַלטן האַרט צו די שלייפן פון דעם דערשראָקענעם דייטש, וועלכער האָט פאַר זיך ניט געזען קיין אַנדער וועג ווי נאָר צו פאָלגן וואָס מען הייסט אים.

— און איצט טו זיך אויס דיינע קליידער, — האָט ער ווייטער באַפוילן — נאָקעט ווייל איך זאָלסטו בלייבן. נאָנץ נאָקעט.

דער יונגער דייטש האָט געפּרובט פּראָטעסטירן, אָבער דאָ האָט אים סעמיאָן געגעבן אַ זעץ מיט'ן פויסט אין געזיכט, אַז דער געשלאָגענער האָט זיך אָפּגעגאָסען מיט בלוט.

— דאָס איז מיין ענטפער אויף דיינע פראַגעס, — האָט סעמיאָן צו אים געזאָגט. — שנעל, זאָג איך דיר, צי פון זיך אַראָפּ אַלע דיינע קליידער ביז דו וועסט בלייבן נאָקעט, אָדער דו וועסט נאָך פון מיר קריגן עפּעס ערגערעס.

דער דייטש האָט פון זיך אַרונטערגעצויגן אַלע קליידער ביז ער איז געבליבן אין איין העמד.

— און איצט נעם אַרונטער די העמד, — האָט סעמיאָן באַפוילן.

— אַ, האָט רחמנות, — האָט דער דייטש שוין אָנגעהויבן וויינען, — וואָס ווילט איר טאָן ? האָט רחמנות !

—רחמנות מיט דיר ? — האָט סעמיאָן געדונערט און זיינע אויגן האָבן געבליצט, — האָסט רחמנות געהאַט מיט דער אומגליקלאַכער אַרמער מיידל, ווען זי איז פאַר דיר געשטאַנען אויף די קני מיט דיין קינד און האָט זיך געבעטן, אַז דו זאָלסט איר צוריקגעבן איר ערע, וואָס דו האָסט פון איר געריבט ? האָסטו רחמנות געהאַט מיט דער אומגליקלאַכער מיידל, דיר פאַרשטויסן געווארן פון אירע עלטערן און אירע באַקאַנטע, און וועלכע דו האָסט איבערגעלאָזן אין עלנט ? קיין רחמנות מיט דיר, דו לומפּ ! דאָס העמד אַרונטער !

סעמיאָן האָט איצט נענומען אַ דינע, אָבער שטאַרקע שטריק, וואָס ער האָט געטראָגן ביי זיך און ער האָט דעם נאָקעטען מאַן פעסט פאַרבונדן די הענט אויפן רוקן. דאָן האָט ער אים, שטויסנדיק און שטופּנדיק צוגעדריקט צו אַ גרויסער בוים און האָט אים אַזוי פעסט אָנגעבונדן אַן דער בוים, דאָס ער האָט זיך ניט געקאָנט אַ ריר טאָן.

די לופט איז געווען אַ הייסע, אַ שטיקענדיקע, דער וואַלד איז געווען פול מיט אַלערליי פליגן, און אויף'ן בוים זיינען אַרומגעקראָכן מוראַשיקעס און ווערים, און באַלד איז דער נאַקעטער הערפּער פון דעם דייטש געווען שווארץ באַדעקט מיט סעמיאָן'ס אויגן אַלע די קריכנדיקע וואָלד בעשעפענישן, וואָס האָבן אים צעשטאָכן זיין לייב ווי מיט שפּיזן און אים געזויגן זיין בלוט.

עס איז אוממעגלאַך צו שילדערן דעם יאָמער פון דעם נאַקעטן מאַן, וועלכער האָט איצט איבערגעטראָגן אַלע גיהנום־קוואַלן.

סעמיאָן אָבער האָט גאַנץ קאַלט־בלוטיק צוזאַמענגענומען דעם דייטש'ס קליידער, האָט זיי אַריינגעלייגט אין וואָגן, צו זיעלכן ער האָט צוגעשפּאַנט זיין פערד און אַריינזעצנדיק זיך אין אינווייניק, איז ער שנעל אַוועקגעפאָרן, איבערלאָזנדיק דעם דייטש צו ווערן פאַרשטאָכן און צעפרעסן פון די גיפטיקע פליגן.

אום שנעלער צו דערגרייכן צו דעם רימיינער באַרג, וואו די חברים האָבן זיך אויפגעהאַלטן, אין סעמיאָן געפאָרן אויף אַרומיקע וועגן מיט דעם בראָג פון גיעמאָן, דאָ איז ער געווען אַי זיכערער פון אַ באַגעגעניש פון די דייטש סאָלדאַטן, וועלכע ער האָט געוואָלט אויסמיידן, אַי דער וועג צו די חברים איז געווען אַ קיר־צערער.

דאָך, וואָס איז דאָס ?

סעמיאָן האָט צופעליק געוואָרפן זיין בליק אויפ'ן טייך און איז געבליבן פאַרשטיינערט.

— מיין גאָט, דאָס איז דאָך ניט מעגלאַך ! — האָט ער דאַן אויסגערופן און ער האָט זיך אַ כאַפּ געטאָן ביים קאָפּ — אָבער מיינע אויגן נאַרן דאָך מיר ניט, און אין וואַסער אַ געפאַר !

קאַפּיטל 29

דער שטראָם האָט די דריי שיפס־פאַרן אומגליקטע פון דעם פאַראָם געטריבן פאַרווערטס מיט אַ גוואַלדיקער שנעלקייט. רחל, וועלכע איז געווען אַוועקגעריסן פון איר מאַן, איז געשוואומען אַכ־סעל ווייטער, זיך פעסט האַלטנדיק אַן אַ קלאַץ־ווי דאַנאַווין האָט איר געהייסן.

פון די סאָלדאַטן, וועלכע האָבן זיי פאַר פאָלגט אויפ'ן ברעג איז קיין שפּור ניט געבליבן. ווי עס האָט אויסגעזען האָבן זיי די פאַרפאָלגונג אויפגעגעבן.

איצט האָט דאַנאַווין געוואָלט דערגרייכן צו זיין פרוי, ביי וועלכע ער האָט באַמערקט, אַז די קרעפטן גייען שוין אויס : ער האָט דאָרום אָפּגעלאָזן דעם קלאַץ אַן וועלכן ער האָט זיך געהאַלטן, און האָט זיך געלאָזט שווימען צו רחל'ען.

— גיב אַכטונג ! האָט זי אים געוואָרנט פון ווייטן, — דאָ איז אַ קעסל גרוב, זיי פאַרזיכטיק !

דאַנאַווין, וועלכער איז געווען אַ גוטער שווימער, האָט זיך אויסגעלאָכט פון איר וואָרנונג. מיט זיינע שטאַרקע אָרעמס האָט ער געשפּאָלטן דעם שטראָם, אום צו דערגרייכן צו זיין געליבטער פרוי; אָבער דער שטראָם איז געווען שטאַרקער פון אים און האָט אים שטאַרק אַלץ שנעלער צו דעם קעסל גרוב, וואו דאָס וואַסער האָט זיך געריסן און געדרייט און האָט געבילדעט אַזוי ווי אַ טיפע לאָך.

אַז ווען ער האָט באַמערקט די געפאַר, איז שוין געווען צו שפּעט זיך צו רעטן, און אין דעם נעקסטן מאָמענט האָט עס אים מיט אַ שווינדלאַכער מאַכט אַריינגעצויגן אין דעם קעסל גרוב, וואו ער האָט זיך אָנגעהויבן אַרומדרייען מיט אַ גוואַלדיקער שנעלקייט.

(פאָרטזעצונג קומט)

פרוי און מאַן פאַראורטיילט צום טויט פאַר מאָרד

ניוקעסטל, פענסילוויניאַ, אָוגוּ. 11. — מרס. אירין סקראַדער און וו. גענאַ זיינען דאָ פאַר'משפּט געווארן צו שטאַרבן אויפ'ן עלעקטריק טשער פאַר דעם מאָרד פון קאַרפּאַראַל ברוידי פאָול, אַ פּאָליציסט פון סטייט האַיוועי. זיי־ער בקשה פאַר אַ נייעם משפּט איז פון דעם ריכטער צוריקגעוויזן געווארן.

—(::)—

וועלט באַקאַנטער תלמוד פאַרשער געשטאָרבן אין בערלין

בערלין, אָוגוּ. 11 (אינטע). — דער וועלט באַקאַנטער תלמוד פאָרשער, ערד־וואַרד באַנעט, איז דאָ געשטאָרבן אין עלטער פון 75 יאָר.

באַנעט איז געווען פּראָפעסאָר איבער תלמוד־שטודיום אין בערלינער ראַבינער סעמינאַר.

צו אַנזאַמלען $10,000

דורך סייווינגס אינוועסטירט אויף 5% קאָמפּאָונד אינטערעסט וואָלט נויטיק נעווען אַ יערלאַכע סייווינג פון $100.00 פאַר איבער 35 יאָר.

איר קאָנט שאַפן אַ באַלדיקן עסטייט פון $10,000

אינטער אונזער גאַראַנטירטער מאַקסימום פּראָטעקשאָן פּאָליסי פאַר אַ יערלאַכן פּרעמיום דעפּאָזיט פון $158.50 (באַזירט אויף עלטער פון 30)

THE MANUFACTURERS LIFE INSURANCE COMPANY

HEAD OFFICE • • TORONTO, CANADA

Branch Office: 300 Huron & Erie Bldg., Winnipeg

W. A. KENNEDY, C.L.U., Branch Manager

M. WAISMAN, General Agent

א גוטער אורטייל!

א פרוי מיט פאַרשטאַנד שיקט די ווערטפולע וועש צו אַ דריי קלינער אויף וועמען מען קאָן זיך פאַרלאָזן אין צו וועמען מען קאָן האָבן צוטרוי . . . דאָס איז קווינטאָנס. דער קאָסט קאָן זיין עטוואָס מער, אָבער וואָס פאַר אַן אינטערעסירט אין צופרידנהייט עטלאַכע סענט מאַכן.

זייט שטענדיק זיכער אַז איר קריגט קווינטאָנס

QUINTON DYE WORKS LIMITED.

42361 Eight Attentive Lines

אין אַלע אַנגעלעגנהייטן פון פּרינטינג - און - אַדוועטייזינג

וועندעט זיך צו דאָס "אידישע וואָרט"

165 Selkirk Ave. Winnipeg, Man.

הייַנט אויף דער ראַדיאָ

CKY
ווינניפּעג
3.00—מוזיק.
8.00—סטודיע פּראָגראַם, סטרונען אַרקעסטער.

CNRW 780
ווינניפּעג
7.00—פּאַרט נערי האַטעל קוואַרטעט.
7.30—סטודיע פּראָגראַם.

CJRW 499.7
פלעמינג.
5.40—מוזיק.
6.15—אַנקל פּיטער.

CJGX 650
יאָרקטאָן
7.15—פאַרמערס פריידי ראַדיאָ שעה.

WLW 700
6.30—סינסינאַטי. אָרקעסטער.

WTAM 1070
7.30—קלעוולאַנד, מוזיקאַל. פּראָגראַם.
8.00—קלעוולאַנד, סטראַמבערג סיוויק אָרקעסטער.

WDAF 610
9.00—קענזאַס סיטי. פּיטשורס.

WGN 720
9.30—שיקאַגאָ. אָרקעסטער.

WMAQ 670
10.00—שיקאַגאָ. טאַנץ מוזיק.

WBBM 770
11.00—שיקאַגאָ. טאַנץ מוזיק.

NEW PALACE THEATRE

היינט, מאָרגן און מיטוואָך עלים ווהייט און טשעסטער מאַרוס אין "פּלייאינג אַראָונד"

דורכאויס ריידנד און זינגענדיק בילד. אַ ריידנדע קאָמעדיע, פאַקס נייעס

אין פעלעס טעאַטער

די פאַטראָניזירער פון פעלעס טעאַטער, האָבן היינט די געלעגענהייט צו זעען אַ זעלטן שיין בילד געשפּילט פון אַ ערשטקלאַסיקן קעסט. די פאַרוואַלטונג פון פעלעס טעאַטער באַמיט זיך שטענדיק צו נעמען אירע פאַטראָניזירער די בעסטע בילדער וואָס וועלן נאָר פאַראַנדערן.

היינט ווערט געוויזן "פּלייאינג אַראָונד" אַ דורכאויס ריידנדיק און זינגענדיק בילד מיט עלים, וויהייט און טשעסטער מאַרוס אין די הויפּט ראָלן. עס ווערט אויך געוויזן אַ ריידנדיקע קאָמעדיע און פאַקס נייעס. קינדער בילעטן ווערן צו דעם דאָזיקן בילד.

—(:·:)—

בריוו אין רעדאַקציע

עפנטלאַכע דאַנקזאָגונג

געערטער רעדאַקטאָר : —

אין נאָמען פון דער ישיבה קאַלעדזש בית מדרש לתורה פון שיקאַגאָ, דרוק איך אויס אַ דאַנק צו די ווינניפּעגער אידן און אַלע מערב קאַנאַדער אידן און אויך אייער ווירדיקער צייטונג פאַר דער שטיצע און מישהילף וואָס איך האָב דאָ געקראָגן. איך באַגרייף אייך ביים פאַרלאָזן אייער שטאָט.

" יצחק אייזלמאַן.

—(::)—

אָמאַנסקי—סלייטער

מר. און מרס. אַ. אָמאַנסקי, אַנאָנסירן די חתונה פון זייער טאָכטער לידאַ, צו מר. דייוויד סלייטער. די חתונה איז פאָרגעקומען נעכטן, זונטאָג, דעם 10טן אָוגוסט

אויפמערקזאַם סטאָרקיפּערס!

אַ דזשענעראַל מיטינג וועט אָפּגעהאַלטן ווערן

מאָרגן דינסטאָג, אָוגוסט 12טן 8.30 אָוונט, אין

שטיימאַנס האַל

איר זייט אַלע איינגעלאָדן צו קומען מיט אייערע שכנים סטאָרקיפּערס. זייער וויכטיקע פראַגן וועלן פאַרהאַנדלט ווערן.

קומט אומבאַדינגט און קומט אין צייט.

מיט אַכטונג,

די ריטייל גראָסערס אַסאָסיאַיישאָן

פיינט אייער הויז איצט

שיין, גוט און בילליק

ראַיעלע אַרבעט און צופרידנהייט

MAX GORDON

484 FLORA AVE.

שיינדל ברוקלער ע"ה

אונזער טיפסטער מיטגעפיל צו ברודער ס. ב. ברוקלער אויף דעם פאַרלוסט פון זיין ליבער מיטער. מיר ווינשן אים און דער גאַנצער משפּחה געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

אפיסערס און מיטגלידער פון דער היברו סיק בענעפיט סאָסייטי

שיינדל ברוקלער ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל צו ברודער ס. ב. ברוקלער, צום אַלטן טאַטן און צו דער גאַנצער משפּחה אין זייער שווערן פאַרלוסט. מיר ווינשן אים זיי זיי געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

אפיסערס און מיטגלידער פון

בני יעקב גמילת חסדים פאַראיין

קלאַסיפייד סעקשען — Classified Section

ספּעציעלע פּרייזן פאַר אַדווערטייזינג אין דער קלאַסיפיצירטער אָפּטיילונג ·

איין מאָל, 5 ס. פּער "אַנייט ריי"		פאַר 3 מאָנאַטן,	$2.15 "
פאַר אַ וואָך, 20 ס		פאַר 6 מאָנאַטן,	$4.00 "
פאַר אַ מאָנאַט, 75 ס.		פאַר 1 יאָר,	$7.50 "

:: פערזענלאַכעס :: PERSONAL

טענץ יעדע נאַכט אין אונזערע קלאַסן מיט ווינניפּעג'ס בעסטע טענצער גוטע פּאַרטנער פאַר אַלעמען קאָמפּליט קורס, פּרוּוואָט לעסאָן $5.00.
PROF. AND MISS SCOTT
200 Portage Ave. Next Lyceum. 88 106

SIMPSON & COMPANY
בייליפס
לייסענסד און באַנדער
ר. סימפּסאָן, מענערזשער
404 McINTYRE BLOCK PH. 88 008

נעלט !
פאַר אייערע באַלדיקע נויטן
$50 ביז $500
צוועלף מאָנאַטן צו באַצאָלן עס צוריק, ריזאָנייבל ריינטס. פינקטלאַכע באַדינונג, שטריינג פאַרטרויליאַך
אפן טעגלאַך ביז 7.30 נאַכמיטאָג.
General Loan and Insurance Agency
718 Somerset Block, Winnipeg
Phone 24 789

R. B. ORMISTON
פלאָריסט
צוויי סטאָרס צו אייער באַדינונג
96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791
בחומען טעלעגראַפירט איבעראַל

A. MUIR
אוטאָריזירטער
דוקע פיניישינג סטייישאָן
פענדערס און באַדי ריפּעירס
376 FURBY ST.
PH. 33 255

Winnipeg Beach and Gimli
שוחט מ. קאַהן, צו יעדער צייט
אין
15 Spruce St.

לייף אינשורענס
בעסער צו האָבן אַ פּאָליסי און ניט דאַרפן עס, אייער דאַרפן דאָס און ניט האָבן..
P. A. TEMPLETON
807 Electric Railway Chambers
Phone 89 688

SERVICE DRUG STORE
מיר האַלטן אַ פולשטענדיקן סטאָק פון קרוים, פּאַודערס, פּאַטענטירטע מעדיצינען און אַ. וו. מיר קומען נאָך פּרעסקריפּשאָנס אין מיר דעליווערן צו יעדער צייט. מעיל אַדרעס פינקטלאַך אויסגעפילט.
מיר דעליווערן
962 Main St. at Selkirk. Phone 55 354

פאַרלאַנגט אַ פּאַרטנער מיט אַ געוויסער סומע געלט צו אינוועסטירן אין גוט בייזנעס. דער בייזנעס, וועט אַריינברייגנען אַ גוטן אינקאָם. זיך ווענדן צו דאָס איר. וואַרט באַקס 917.

דיינקט !
פאַרדינט $5.00 אַ מינוט. נעמט זיך איין מיינוט צו אויסשניידן דעם אַדוועטייזמענט. מיר וועלן אייך אַרונטערשיקן $5.00-דערפאַר פון דעם רעגולאַרן פּרייז פון יענן סוט אין דער סטאָר (מיט דעם אויסנאַם פון $25.00 סערדוש סוטס).
SCANLAN & McCOMB
417½ PORTAGE AVENUE

פאַנדיישאָנס פאַר מצבות געמאַכט און פאַרריכט פאַר אייער צופרידנהייט
JOHN SCHALER
Phone 5993921

טיפּרייטערס
נידעריקסטע פּרייזן וואָס זיינען ווען אָנגעבאָטן
רעמינגטאָנס, $17.50 ביז $70.00
טראַנסבאַרע, $27.50 ביז $60.00
אַנדערוואָודס, $15.00 ביז $47.50
ראָיאַלס, ___ $20.00 ביז $27.50
ל. סי. סמיטס $10.00 ביז $17.50
אַנדערע מאַרקס פון $3.50 און העכער
קעש אַן טערמס
REMINGTON TYPEWRITERS LTD.
220 BANNATYNE AVE.
PHONE 24 391

ארבעטער פאַרלאַנגט HELP WANTED

פאַרלאַנג אַ דראַגיסט אַדער איינער וואָס וויל לערנען די בייזנעס, זאָל קאָנען מאַכן אַן אינוועסטמענט אין אַ גוטער אַקטיווער דראַג בייזנעס. קאָן נוצלאַך מאַכן די באַרי־נונגען פון אַ יונגן אַמביציעזן מאַן אַדער אַ געלייסנסטן דראַגיסט, מיט געוויסע עקספּיריענס. שרייבט צו דאָס אידישע וואַרט באַקס 918.

פאַרלאַנגט אַ באַ אַדער מיידל, עקספּי־ריענסד אַסיסטענט בוקקיפּער. מוז אויך קאָנען סטענאָגראַפיע. קיינער, אַז פריערדיקער "לערזישער קיפּינג" דערפאַרונג, זאָל זיך ניט אָפּרופן. זיך ווענדן צו דאָס אידישע וואַרט באַקס 928.

:: שטעלע פאַרלאַנגט :: SITUATION WANTED

יונגערמאַן, ניט פאַרהייראַט, מיט דערפאַ־רונג אין אַלע לייניס פון מערטשענדייז, וויל אַרבעט אין אַ סטאָר, שטאָט אַדער קאָנטרי. ספּעציאַליזירט אין ווינדע טריי־מינג, שאַ קאַרד שרייבער און אַדוואַרטייז־ינג. בעסטע רעפערענס. שרייבט באַלד צו דאָס אידישע וואַרט באַקס 892.

:: צו פאַרקויפן :: FOR SALE

7 רום פולי מאָדערן הויז, גרויסע ליכ־טיקע צימערן, אויך פּלאַרס, פרענטש טיר, ניי אויסגעדעקאָרירט. אין קאַלעדזש ווע־ג. ניט ווייט פון מיין סטריט. פּרייז בלויז $4.000. אַ גרויסער באַרגען.

5 רום קאָטעדזש, פולי מאָדערן, שיינע גרויסע צימערן. גאַראַדזש פאַר 2 מאַרס, הערוואַרד עוועניו ניט ווייט פון מיין סט. פּרייז $3.600. אַ גרויסע מציאה.

סוויטס צו פאַרראַנענטן
באַלפּוריאַ אַפּאַרטמענטס, קאַטיראַל עוועניו.
גלאַב אַפּאַרטמענטס, סט. דזשאָנס עוו. און מיין סטריט.
נאַבאַל אַפּאַרטמענטס, אַלפּרעד עוו., אויסט אַף מיין סטריט.
רענפרו אַפּאַרטמענטס, מאָנטעגו עוו., קאַר. פאַוערס.
קאַרמאַן אַפּאַרטמענטס, באַראָוס עוו.
דיימאָנד בלאָק, סעלקירק עוועניו.
מאָנטאַנאַ קרט., 337 מאָנטאַנאַ עוו. דער גרעסטער אויסוואָל פון סוויטס אין דער נאָרט ענד.
אינשורענס פאַר אַלערלייי צוועקן. געלט צו לייען אויף 6½ פּראָצענט.
Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאָנס 761 55 און 807 53

צו פאַרקויפן אָדער פאַרבייטן
אַלפּרעד עוועניו, נאָענט צו מיין סטריט, אַ זעקס רום הויז. אין גוטן צושטאַנד, פאַר $2.500. מיט $200 קעש. $25 אַ מאָנאַט. רופט אָפּ
MR. LAWRIE, OF
J. J. SWANSON & CO. LTD.
601 Paris Bldg., Phone 26 349
or Evgs. 503-007

צו פאַרקויפן אַ גייענדיקע ביזנעס, סטאָק און פיקסטשורס פאַר $1.200. 1 יאָריקער ליס. גוטע אָרט פאַר פאַרקויפן, ווענדן 769 באַראָוס עוועניו, נאָך 12 אויזיגער.

צו פאַרקויפן אַ גוט גייענדיקע קעש מאָנער פּעקשטשאָרינג ביזנעס אין ווינניפּעג. זיכער צו מאַכן אַ שיינעם לעבן און שפּאָרן געלט. מען קאָן עס קויפן פאַר אַרום $2.300 מיט $1.000 קעש. באַלאַנס גוטע טערמינען. זיך ווענדן צו דאָס אידישע וואַרט באַקס 931.

:: צו פאַרראַנענטן :: FOR RENT

צו פאַרראַנענטן אַ 3 רום סוויט. עלעקטריש שער אויזן, הייסע וואַסער און פרייער טעלעפאָן. זיך ווענדן 460 סעלקירק עוועניו.

געפּוּרנישטע רום צו פאַרראַנענטן
זיך ווענדן צו
484 פלאָראַ עוועניו

צו סובלעטן אַ 3 רום סוויט, וויליק צו רע־רוצירן. דעם פּרייז פון רענט. טעלעפאָנירט 55 497.

3, 4 אָדער 5 רומס צו פאַרענטן דאָנסטערס מיט הייסע וואַסער און באַד, אין 596 מאָנטאַנאַ עוועניו. זיך ווענדן צו
DOMINION BAG CO.
596 Manitoba Ave. Phone 53-022

געשעפט געלעגנהייטן Business Opportunities

גוטע ביזנעס געלעגנהייט
פאַר אַ מאַן מיט 15 ביז 20 טויזנט דאָ־לאַר אין אַ גוט גייענדער מאַנופאַקטשור־ינג ביזנעס, מיט פּראַקטישן און פעאיקן מאַן אַלס פאַרטנער. זיך ווענדן צו דאָס אידישע וואַרט באַקס 874.

צו פאַרראַנענטן אַ סטאָר מיט פיקסטשורס, אין צענטער פון מיין סטריט. זייער ריי־זאָנאַבל. זיך ווענדן צום אייגנטימער, 651 מיין סטריט, טעלעפאָן 22 173.

גראָסערי, אין שטעטל 50 מייל פון ווי־ניפּעג. סטאָק און פיקסטשורס $2.000. רענט $35. אַ גוטער געשעפט.
גראָסערי און קאָנפעקשאָנערי אין נאָרט ענד, מיט פאַרקויפס ווערן דעם מאָנאַט. סטאָק $800. פיקסטשורס $600. רענט מיט 4 רומס $50. איר זייט דאָ ניכער מיט אַ לעבן.
קאָנפעקשאָנערי, דעליקאַטעסן און לאָנטש. אַ גרויסער געשעפט אין צענטער פון שטאָט, קאָן געקויפט ווערן מיט $2.000 קעש. אויב איר זייט פעאיק צו אַזאַ געשעפט קאָנט איר דאָ גוט פאַרדי־נען.
אויב איר ווילט אַ געשעפט, זעט
ח. פּעלדמאַן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
96 Main Street Phone 51 000

• גוטע באַהאַנדלונג אין פּרינטינג •
• ביי דאָס איידישע וואָרט •